

การต่อสู้ทางการเมืองและกระบวนการความเป็นประชาธิปไตย
ในวรรณกรรมเกาหลีร่วมสมัย
Political Struggle and Democratization in Contemporary Korean Literature

นาริฐา สุขประมาณ (Naritha Sukpramarn) Email: naritha@g.swu.ac.th ^{1*}

¹ สาขาวิชาภาษาเกาหลี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
(Department of Korean language, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University)

*Corresponding Author. E-mail : naritha@g.swu.ac.th

**บทความวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยและนวัตกรรมจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ

(Received: 3 March 2025; Revised: 16 May 2025; Accepted: 30 May 2025)

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวรรณกรรมเกาหลีที่สะท้อนถึงการต่อสู้ทางการเมืองและกระบวนการความเป็นประชาธิปไตย ควบคู่ไปกับการพิจารณาบริบททางสังคม โดยกำหนดขอบเขตการศึกษา วรรณกรรมประเภทนวนิยายเกาหลีที่ได้รับการตีพิมพ์หลังปี ค.ศ. 1948 ซึ่งมีเนื้อหาสื่อสารถึงกระบวนการความเป็นประชาธิปไตยอย่างชัดเจน ทั้งนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการในลักษณะพรรณนาวิเคราะห์

วรรณกรรมเกาหลีในช่วงเวลาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงเงื่อนไขทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ ผสานกับอิทธิพลของแนวคิด “ประชาธิปไตย” ที่ปรากฏอย่างหลากหลายในแต่ละช่วงสมัย อันทำให้วรรณกรรมเป็นผลงานที่ได้รับการสร้างสรรค์ควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคม ตลอดจนแสดงความสัมพันธ์ระหว่างวรรณศิลป์กับสังคมได้อย่างโดดเด่น งานวิจัยนี้คัดเลือกตัวบทวรรณกรรมต้นฉบับภาษาเกาหลีจำนวน 7 เรื่อง แบ่งตามพัฒนาการทางการเมืองหลังปี ค.ศ. 1948 ได้แก่ (1) ช่วงประชาธิปไตยภายใต้การปกครองแบบเผด็จการ (ค.ศ. 1948–1987) โดยเน้นศึกษานวนิยายที่สะท้อนเหตุการณ์ปฏิวัติเดือนเมษายน 1960 (April Revolution) และเหตุการณ์เรียกร้องประชาธิปไตยกวางจู 1980 (Gwangju Uprising) (2) ช่วงประชาธิปไตยหลังเหตุการณ์การเรียกร้องในเดือนมิถุนายน 1987 และการเปลี่ยนผ่าน (ค.ศ. 1987–2000) โดยศึกษานวนิยายที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์การต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยในเดือนมิถุนายน 1987 (June Democratic Struggle) และ (3) ช่วงประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (ค.ศ. 2000–ปัจจุบัน) โดยศึกษานวนิยายที่ประพันธ์หลังปี ค.ศ. 2000

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสนับสนุนกระบวนการความเป็นประชาธิปไตยในตัวบทวรรณกรรมประกอบด้วย (1) บทบาทที่เข้มแข็งของกลุ่มเคลื่อนไหวหรือภาคประชาสังคม และ (2) การสร้างจิตสำนึกพลเมือง และการเคารพสิทธิมนุษยชน ขณะเดียวกัน ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการความเป็นประชาธิปไตยได้แก่ (1) การแทรกแซงทางการเมืองโดยกองทัพ (2) ปัญหาความขัดแย้งระหว่างอุดมการณ์ทางการเมือง และ (3) การละเมิดสิทธิพลเมือง ทั้งนี้ จากการพิจารณาเนื้อหาในนวนิยายแต่ละช่วงเวลา พบว่านักเขียนได้ถ่ายทอดพฤติกรรมของตัวละครผ่านบทสนทนา ความคิด และการกระทำ อันสะท้อนวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย ตลอดจนแสดงถึงการให้ความเคารพในสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของมนุษย์ ซึ่งเป็นตัวอย่างบางส่วนที่บ่งชี้ถึงความเหลื่อมล้ำและก่อให้เกิดสำนึกประชาธิปไตยในสังคมเกาหลีได้อย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ : การต่อสู้ทางการเมือง; ประชาธิปไตย; กระบวนการความเป็นประชาธิปไตย; วรรณกรรมเกาหลีร่วมสมัย; นวนิยายเกาหลี

Abstract

This study aimed to explore Korean literature that reflects political struggles and the democratization process, in conjunction with an examination of social contexts. The study focused on Korean novels published after 1948, which explicitly convey democratic processes. A descriptive analytical approach was employed for data interpretation. Korean literature of this period reflects various social, political, and economic conditions, intertwined with the influence of “democracy,” which manifests distinctly in each era. As such, literary works emerge in tandem with political and social transformations and vividly illustrate the relationship between literary arts and society. This study selected seven original Korean novels, categorized by political developments since 1948, encompassing: (1) democracy under dictatorship (1948–1987), centering on novels depicting the April Revolution of 1960 and the 1980 Gwangju Uprising; (2) democracy after the June Democratic Struggle of 1987 and the subsequent transition (1987–2000), examining novels concerning the June Democratic Struggle; and (3) participatory democracy (2000–present), analyzing novels published after 2000.

The results revealed that the factors supporting democratization in the literary texts included (1) a strong role of social movements or civil society and (2) the cultivation of civic consciousness and respect for human rights. Meanwhile, obstacles to democratization comprised (1) military intervention in politics, (2) ideological conflicts, and (3) violations of civil rights. Examination of novels from each period indicates that authors convey characters’ behaviors through dialogue, thoughts, and actions, reflecting democratic ways of life and highlighting respect for human rights, freedom, and equality. These elements underscore existing social inequalities and foster democratic awareness within Korean society.

Keywords : Contemporary Korean Literature; Democracy; Democratic Transition; Korean Novel; Political Struggle

บทนำ

วรรณกรรมเป็นการสื่อสารรูปแบบหนึ่งที่มีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับสังคมและการเมือง วรรณกรรมถือเป็นกระจกสะท้อนสังคมและการเมืองในยุคสมัยที่ผลงานนั้นถูกเขียนขึ้น อีกทั้งมีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับรูปแบบการใช้ชีวิตของผู้คนในสังคม เนื่องจากแต่ละสังคมมีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน องค์ประกอบทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องจึงกลายเป็นข้อมูลที่นักเขียนใช้ในการสร้างสรรคงานวรรณกรรม (อภิรักษ์ ชัยปัญหา, 2558) อีกนัยหนึ่ง วรรณกรรมจึงมีลักษณะของกิจกรรมทางสังคมที่แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ทางสังคม และมีความสัมพันธ์เชิงโต้ตอบกับสถานการณ์ทางสังคมในขณะนั้น

วรรณกรรมมิใช่เป็นเพียงงานศิลปกรรมทางภาษา หากแต่เป็นพื้นที่ที่หลอมรวมทัศนคติความคิดทั้งความคิดของนักเขียนในฐานะปัจเจก และกระแสดความคิดของประชาสังคม (รินฤทัย สัจจพันธุ์ และคณะ, 2557) อย่างไรก็ตาม การสะท้อนสังคมและการเมืองผ่านวรรณกรรมเป็นเพียงภาพสะท้อนที่เกิดขึ้นจากมุมมองประสบการณ์ ความคิด และค่านิยมเกี่ยวกับสภาพสังคมและการเมืองของนักเขียนในช่วงเวลาหนึ่ง จึงกล่าวได้ว่า

วรรณกรรมอาจไม่ได้สะท้อนความเป็นจริงทั้งหมด แต่วรรณกรรมทำหน้าที่ถ่ายทอดมุมมองของนักเขียนในฐานะบุคคลร่วมสมัยซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจค้นคว้าวิจัย

ในบริบทของเกาหลีใต้ซึ่งมีประวัติศาสตร์การเปลี่ยนผ่านทางการเมืองอย่างเข้มข้นตั้งแต่ยุคอาณานิคม ญี่ปุ่น การแบ่งแยกประเทศหลังสงครามโลกครั้งที่สอง สู่การเผชิญกับระบอบเผด็จการทหารในช่วงครึ่งหลังของ ศตวรรษที่ 20 และการเคลื่อนไหวของประชาชนอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การสถาปนาระบอบประชาธิปไตยในปี ค.ศ. 1987 วรรณกรรมเกาหลีใต้ได้มีบทบาทสำคัญในการบันทึก และวิพากษ์การเปลี่ยนผ่านเหล่านั้นอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะในยุคประชาธิปไตยหลังปี ค.ศ. 1987 ที่วรรณกรรมกลายเป็น “พื้นที่แห่งการต่อรอง” ของเสียงและอัตลักษณ์ที่หลากหลาย ทั้งจากกลุ่มชายขอบ คนหนุ่มสาว ผู้หญิง และชนชั้นแรงงานซึ่งมักถูกกีดกันออกจากวาทกรรมกระแสหลักทางการเมืองและสื่อสารมวลชน (Kim, 2022)

การต่อสู้ทางการเมืองและกระบวนการประชาธิปไตยในเกาหลีใต้ นับเป็นกรณีศึกษาที่ได้รับความสนใจในระดับสากล โดยเฉพาะในบริบทเอเชียตะวันออก เนื่องจากเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของการเปลี่ยนผ่านจากระบอบเผด็จการสู่ประชาธิปไตยภายใต้บริบทของสงครามเย็น การแบ่งแยกประเทศ และแรงกดดันจากการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว (Nielsen, 2022) การเคลื่อนไหวเรียกร้องประชาธิปไตย โดยเฉพาะในช่วงทศวรรษ 1980 ซึ่งมีนักศึกษาและชนชั้นกลางเป็นแกนนำส่งผลให้เกิดการปฏิรูปรัฐธรรมนูญ การเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย และการกระจายอำนาจทางการเมืองในเวลาต่อมา กระบวนการเหล่านี้มิได้สะท้อนอยู่ในหน้าประวัติศาสตร์การเมืองเท่านั้น หากยังดำรงอยู่ในวรรณกรรมซึ่งทำหน้าที่ทั้งเป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรมในการบันทึกประสบการณ์ และเป็นเครื่องมือสำคัญในการวิพากษ์สังคมและโครงสร้างอำนาจ วรรณกรรมเป็นพื้นที่บันทึกเรื่องราวสะท้อนภาพของยุคสมัยและสะท้อนภาพการแสดงพฤติกรรมของตัวละครผ่านบทสนทนา ความคิด และการกระทำ วิถีชีวิต ประชาธิปไตยที่ปรากฏ รวมไปถึงการแสดงถึงความเคารพในสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของมนุษย์ สะท้อนภาพความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนในชุมชน สังคม และประเทศ เช่นเดียวกับทัศนะของชวีญซุก นัยจรัญ (2561) ที่ระบุว่าวรรณกรรมส่วนหนึ่งทำหน้าที่เป็นเสียงของประชาชนที่กำกับการทำงานของรัฐและสะท้อนความเหลื่อมล้ำในสังคม รวมทั้งสร้างจิตสำนึกประชาธิปไตย

กล่าวโดยสรุป ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมโดยเฉพาะนวนิยายกับแนวคิดประชาธิปไตยเป็นประเด็นที่มีความสำคัญทางวิชาการอย่างยิ่ง เนื่องจากนวนิยายมิใช่เพียงเครื่องมือทางศิลปะเพื่อความบันเทิง แต่เป็นพื้นที่ทางจินตนาการที่เปิดโอกาสให้ผู้เขียนสะท้อน วิพากษ์ และตั้งคำถามต่อโครงสร้างทางสังคมและการเมือง ตลอดจนถ่ายทอดบรรทัดฐาน คุณค่า และความเชื่อของสังคมในแต่ละยุคสมัย ในกรณีของประเทศเกาหลีใต้ซึ่งมีประวัติศาสตร์การเปลี่ยนผ่านทางการเมืองที่ซับซ้อนและเต็มไปด้วยการเคลื่อนไหวของภาคประชาชน วรรณกรรมโดยเฉพาะนวนิยายนั้นได้ทำหน้าที่เป็นทั้งพยาน ผู้บันทึก และผู้สื่อสารประสบการณ์ของประชาชนท่ามกลางกระบวนการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาบทบาทของวรรณกรรมเกาหลีร่วมสมัยในการสะท้อนภาพประชาธิปไตยในบริบทประวัติศาสตร์สมัยใหม่ อันเป็นการบูรณาการมุมมองทางวรรณกรรม ประวัติศาสตร์ และการเมืองเข้าด้วยกันเพื่ออธิบายบทบาทของวรรณกรรมในฐานะเครื่องมือทางสังคมที่ทรงอิทธิพล โดยเลือกศึกษาวรรณกรรมประเภทนวนิยาย เพราะนวนิยายเป็นงานเขียนที่นำเสนอประเด็นปัญหาและสะท้อนความคิดของนักเขียนและสังคมได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้นวนิยายยังเป็งานเขียนที่มีผู้เขียนและผู้อ่านจำนวนมากในประเทศเกาหลี ข้อมูลจาก 국립중앙도서관 기획총괄과 (2018) ระบุว่า ในปี ค.ศ. 2017 ประเทศเกาหลีใต้มีนักเขียนนวนิยายที่ประกอบวิชาชีพอยู่ประมาณ 2,350 คน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งของฐานผู้ผลิตในสาขานวนิยายโดยเฉพาะในบริบทของวรรณกรรมร่วมสมัยเกาหลี ทั้งนี้ นักเขียนโดยเฉลี่ยมีการผลิตผลงานระหว่าง 9 ถึง 21 ชิ้นต่อปี (국립중앙도서관 기획총괄과, 2018) ด้านปริมาณการตีพิมพ์พบว่าในปี ค.ศ. 2023 มีการตีพิมพ์นวนิยายทั้งสิ้น 7,207 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 17.5 ของตลาดหนังสือทั้งหมดในประเทศ ซึ่งเป็นสัดส่วนที่แสดงถึงบทบาทสำคัญของวรรณกรรมในอุตสาหกรรมการพิมพ์โดยรวม (Bandinews, 2023) และจากผลสำรวจ

โดย Korea Publishing Industry Promotion Agency (KPIPA) พบว่าในแง่ของความนิยมจำแนกตามประเภทพบว่านวนิยายยังคงเป็นประเภทรณกรรมที่ได้รับความนิยมสูงสุด โดยมีผู้อ่านร้อยละ 54.8 เลือกอ่านนวนิยายขนาดสั้น และร้อยละ 50.3 อ่านนวนิยายขนาดยาว ขณะที่วรรณกรรมประเภทความเรียงได้รับความนิยมในอัตรา ร้อยละ 41.6 และบทกวีร้อยละ 19.0 (Korea Publishing Industry Promotion Agency, 2022) ซึ่งให้เห็นถึงความสอดคล้องระหว่างความหลากหลายของเนื้อหาและความสนใจของผู้อ่านอีกทั้งนวนิยายยังมีพัฒนาการทางด้านเนื้อหา ความคิด และกลวิธีทางวรรณศิลป์สูง เป็นงานเขียนที่มีทั้งคุณภาพและปริมาณ จึงเป็นประเภทรณกรรมที่น่าศึกษาวิจัยในทางกว้างและทางลึก

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 3 หมวดหลัก ดังต่อไปนี้ 1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับวรรณกรรมทางการเมืองและนวนิยายการเมือง 2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับแนวคิดเรื่องประชาธิปไตย 3. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการต่อสู้ทางการเมืองและกระบวนการความเป็นประชาธิปไตยในวรรณกรรมร่วมสมัย

ในบริบทของเกาหลีใต้ การพัฒนาประชาธิปไตยไม่อาจแยกขาดจากพลวัตของสังคมพลเมืองและกระบวนการเปลี่ยนผ่านเชิงวัฒนธรรม การพัฒนาทางการเมืองในเกาหลีใต้ได้ดำเนินควบคู่กับการเติบโตของภาคประชาชนที่มีบทบาทในการเรียกร้องและกำหนดทิศทางของระบอบประชาธิปไตยร่วมสมัยซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงพลวัตที่ประชาธิปไตยมิได้ดำรงอยู่ในฐานะเพียงโครงสร้างของรัฐหรือกลไกทางสถาบัน แต่ยังเป็นพื้นที่ของการเคลื่อนไหวทางสังคม วัฒนธรรม และความหมาย (Chang & Lee, 2006) สำหรับปัจจัยที่นำไปสู่การทำให้เป็นประชาธิปไตย (Democratization) อ้างอิงจากบทความวิจัยของวิเชียร อินทะสี (2555) สามารถจำแนกได้เป็นปัจจัยด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม กล่าวคือ

1. ปัจจัยด้านการเมือง โดย Rustow (1970) ได้อธิบายถึงเงื่อนไขในกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยนั้น มีข้อกำหนดสำคัญ 3 ประการ คือ ความเป็นเอกภาพของรัฐ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และการนำหลักการของระบอบประชาธิปไตยมาใช้ โดยทั้งกลุ่มชนชั้นนำและพลเมืองต้องถือปฏิบัติตามหลักการดังกล่าว ขณะที่ Diamond (1994) กล่าวว่า ประชาสังคม (Civil society) ถือเป็นตัวแปรหนึ่งที่ช่วยให้ประชาธิปไตยมีความเข้มแข็ง เนื่องจากกลุ่มต่าง ๆ ที่เป็นประชาสังคมเกิดขึ้นโดยความสมัครใจ ความเป็นอิสระจากรัฐ และผูกพันกันโดยระเบียบและกฎเกณฑ์ที่เห็นพ้องร่วมกัน

2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ โดย Lipset (2003) ให้ข้อสังเกตว่า ถ้าประเทศใดมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีประเทศนั้นมีแนวโน้มที่กระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยจะยั่งยืน

3. ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม อ้างอิงจาก Huntington (1984) ซึ่งได้อธิบายว่า โครงสร้างทางสังคมอันเป็นเงื่อนไขให้ประชาธิปไตยพัฒนานั้น ต้องประกอบด้วยกลุ่มที่มีโครงสร้างแตกต่างและมีความเป็นอิสระซึ่งกลุ่มเหล่านี้จะช่วยท้าทายหรือจำกัดอำนาจของรัฐ อีกทั้งยังมีปัจจัยอีกบางประการที่ไม่สามารถจัดเข้ากลุ่มปัจจัยใด ๆ ได้แก่ กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่อิทธิพลของข้อมูลที่มาจากภายนอกประเทศส่งผลให้ระบอบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมต้องปรับตัวตาม

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการต่อสู้ทางการเมืองและกระบวนการความเป็นประชาธิปไตยในวรรณกรรมเกาหลีร่วมสมัย พบว่า ในบริบทของประเทศไทยยังไม่มีการศึกษาหัวข้อนี้ผ่านมุมมองของวรรณกรรมอย่างชัดเจน ขณะที่ในประเทศเกาหลีได้มีการศึกษาหัวข้อดังกล่าวในหลากหลายมิติ โดยจำแนกแนวทางการศึกษาออกเป็น 4 ประการหลัก ได้แก่

1. การศึกษาตามการแบ่งประเภทของวรรณกรรม เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาและลักษณะเฉพาะของวรรณกรรมที่สะท้อนประเด็นทางการเมืองและประชาธิปไตย 김상옥 (2010) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่าง

การศึกษาวรรณกรรมและประชาธิปไตย โดยใช้ให้เห็นว่าการศึกษาวรรณกรรมควรเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย งานศึกษาชิ้นนี้ระบุว่าการศึกษาภาษาและวรรณคดีในปัจจุบันยังไม่สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเสนอให้มีการเปลี่ยนแปลงแนวทางการศึกษา โดยการนำกระบวนการอ่าน การเขียน และการอภิปรายทางวรรณกรรมมาใช้เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ส่วน **오윤주 (2017)** ได้เสนอแนวทางใหม่ในการศึกษาพลเมืองผ่านวรรณกรรมประเภทนวนิยาย โดยให้เหตุผลว่านวนิยายเป็นสื่อที่สามารถสำรวจและตั้งคำถามเกี่ยวกับความเป็นมนุษย์ทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและชุมชน และเป็นพื้นที่สำหรับการส่งเสริมความเป็นพลเมือง

2. การศึกษาตามช่วงเวลาในการสร้างสรรควรรณกรรม เป็นการศึกษาวรรณกรรมในบริบทของช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ **이양숙 (2009)** วิเคราะห์บทบาทของนักวิจารณ์วรรณกรรมหลังการปลดแอกจากการปกครองของจักรวรรดิญี่ปุ่น พบว่า วรรณกรรมในช่วงเวลานี้มีลักษณะของการสร้างความเป็นอิสระทางอุดมการณ์และการสร้างอัตลักษณ์ใหม่ให้กับวรรณกรรมเกาหลี **김민정(2012)** ศึกษาเกี่ยวกับการเมืองของวรรณกรรมสตรีในทศวรรษ 1970 โดยวิเคราะห์บทบาทของวรรณกรรมสตรีภายใต้ระบอบเผด็จการยูซิน โดยมุ่งพิจารณาความหมายของ “ความเป็นหญิง” ที่ปรากฏอยู่ในนิยายยุคแรกๆของโอ จ็อง-ฮีและเปรียบเทียบกับโครงสร้างทางอำนาจของสังคมชายเป็นใหญ่ภายใต้ระบอบยูซิน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าวรรณกรรมสตรีในยุคดังกล่าวเป็นพื้นที่สำหรับต่อต้านอำนาจและตั้งคำถามเกี่ยวกับบทบาทของเพศหญิงในสังคมที่ถูกครอบงำโดยระบอบเผด็จการ

3. การศึกษาตามการแบ่งนักเขียน เป็นการศึกษาโดยมุ่งเน้นไปที่นักเขียน รวมถึงแนวคิด มุมมอง และรูปแบบการนำเสนอที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดแนวคิดทางการเมืองและประชาธิปไตย **안서현 (2018)** ทำการศึกษาผลงานของ อี โอ-ยอง ในช่วงทศวรรษที่ 1960 โดยมุ่งเน้นถึงบทบาทของวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิวัติเดือนเมษายน 1960 ผลการศึกษาพบว่า ผลงานของอี โอ-ยอง เน้นความสำคัญของสติปัญญาและวัฒนธรรมในการขับเคลื่อนพลังต่อต้านของเยาวชนไปสู่แนวทางประชาธิปไตย **백지연 (2018)** ศึกษาวรรณกรรมของ คัง ชิน-แจ และ พัก คย็อง-รี โดยให้ความสำคัญกับจินตนาการทางการเมืองและความเท่าเทียมทางเพศในบริบทของการปฏิวัติเดือนเมษายน 1960 ซึ่งให้เห็นว่า นวนิยายของนักเขียนทั้งสองได้สะท้อนจุดยืนของพลเมืองในฐานะ ปัจเจกชนที่อิสระและเท่าเทียมกัน

4. การศึกษาเชิงเปรียบเทียบและการศึกษาเฉพาะด้านอื่น ๆ โดย **이미옥 (2019)** ทำการศึกษาเปรียบเทียบลักษณะของกวีชาวจีนและชาวเกาหลีที่มีบทบาทในการเคลื่อนไหวทางการเมือง ผลการศึกษาพบว่ากวีทั้งสองมีจุดยืนทางการเมืองชัดเจน และบทกวีของพวกเขา มีบทบาทสำคัญในการสะท้อนอุดมการณ์ทางการเมือง ตลอดจนสร้างการตระหนักรู้เกี่ยวกับบทบาทของกวีในฐานะผู้มีส่วนร่วมทางสังคม ส่วน **허민 (2019)** ศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบของขบวนการประชาธิปไตยในเดือนมิถุนายน 1987 ที่มีต่อวรรณกรรมเกาหลี เน้นศึกษาเรื่องการยกเลิกข้อห้ามทางวรรณกรรม รวมถึงการยกเลิกการเซ็นเซอร์ และการเปิดเสรีสิ่งพิมพ์ ผลการศึกษาระบุว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในการทำให้วรรณกรรมเป็นประชาธิปไตย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาพรวมและความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยในนวนิยายร่วมสมัยของเกาหลีกับบริบทสังคมและการเมือง
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่สนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อกระบวนการความเป็นประชาธิปไตยที่สะท้อนผ่านวรรณกรรมในบริบททางสังคมและการเมืองของประเทศเกาหลี
3. เพื่อวิเคราะห์บทบาทและคุณค่าของงานวรรณกรรมและนักเขียนที่มีต่อสังคมประชาธิปไตย

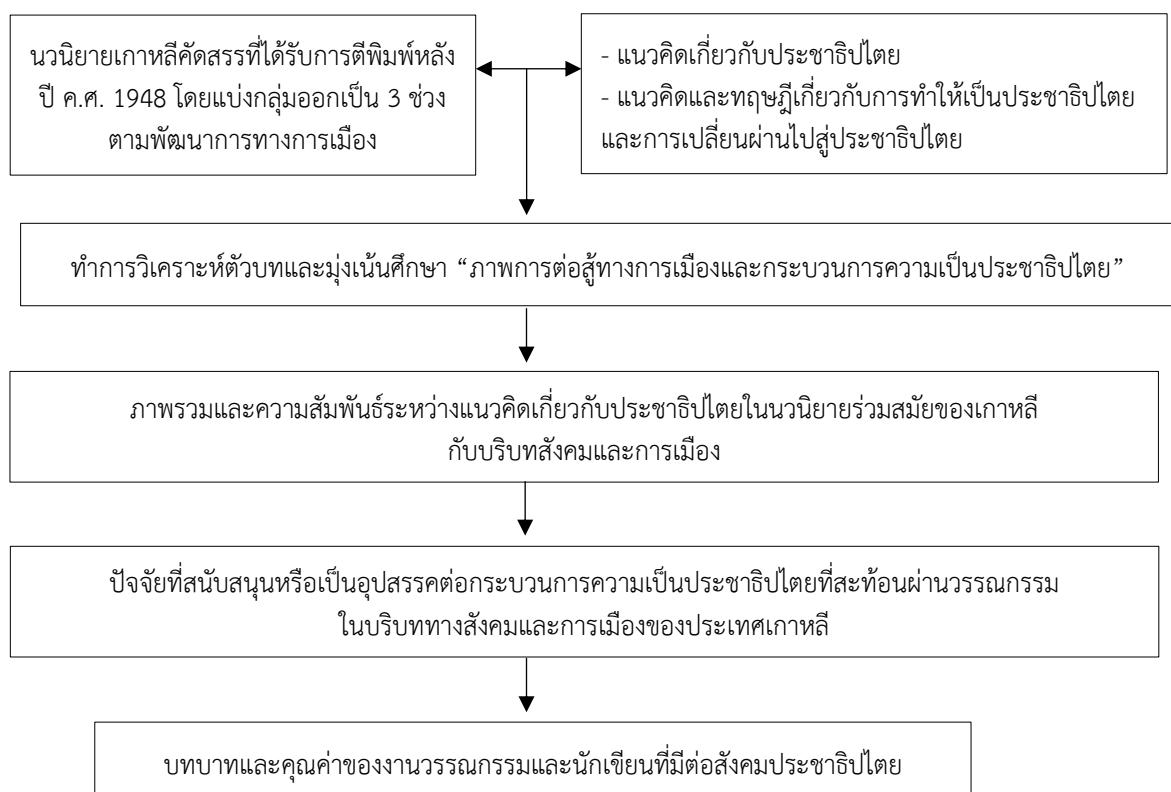
ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาและวิเคราะห์วรรณกรรมเกาหลีร่วมสมัยประเภทนวนิยายที่ได้รับการตีพิมพ์หลังปี ค.ศ. 1948 โดยแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 ช่วงตามพัฒนาการทางการเมือง กล่าวคือ

ช่วงที่ 1 ประชาธิปไตยภายใต้การปกครองแบบเผด็จการ (ค.ศ. 1948-1987) โดยทำการศึกษานวนิยายที่สะท้อนภาพเหตุการณ์ปฏิวัติเดือนเมษายน 1960 (April revolution) ได้แก่ เรื่องควังจัง (광장) ของชเว อิน-ฮุน (최인훈) และนวนิยายที่สะท้อนภาพเหตุการณ์เรียกร้องประชาธิปไตยควังจู 1980 (Gwangju Uprising) ได้แก่ เรื่องนวนิยายเรื่องพัมกิล (밤길) ของยุน จ็อง-โม (윤정모) และนวนิยายเรื่องคิตบัล (깃발) ของฮง ฮี-ดัม (홍희담) ช่วงที่ 2 ประชาธิปไตยหลังเหตุการณ์การเรียกร้องในเดือนมิถุนายน 1987 และการเปลี่ยนผ่าน (ค.ศ. 1987-2000) โดยทำการศึกษานวนิยายที่สะท้อนภาพเหตุการณ์การต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยในเดือนมิถุนายน 1987 (June Democratic Struggle) ได้แก่ เรื่องควังยา (광야) ของจ็อง ชัน (정찬) เรื่องพมแนล (봄날) ของอิม ซ็อล-อู (임철우) ช่วงที่ 3 ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (ค.ศ. 2000 ถึงปัจจุบัน) โดยทำการศึกษานวนิยายหลังปี 2000 เป็นต้นมาที่สะท้อนภาพประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ เรื่องอียจาโนรี (의자놀이) ของคัง จี-ย็อง (공지영) และเรื่อง คังจัง พาเกซอ (공장 밖에서) ของชังกังมยอง (장강명)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดของการวิจัยนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการบูรณาการระหว่างแนวคิดเกี่ยวกับการทำให้เป็นประชาธิปไตยกับวรรณกรรม ซึ่งมองว่าวรรณกรรมเป็นพื้นที่การสื่อสารอุดมการณ์และการต่อสู้เชิงวาทกรรมกับแนวคิดประชาธิปไตยและกระบวนการทำให้เป็นประชาธิปไตยที่สะท้อนพลวัตของประชาธิปไตยในสังคมเกาหลีผ่านสามช่วงเปลี่ยนผ่านทางการเมือง มุ่งวิเคราะห์นวนิยายร่วมสมัยในฐานะตัวบทที่แสดงภาพของการต่อสู้ ความเปลี่ยนแปลง และการมีส่วนร่วมของประชาชนเชื่อมโยงเนื้อหาวรรณกรรมกับบริบทสังคมและการเมือง เพื่อศึกษาทั้งพัฒนาการของแนวคิดประชาธิปไตยและบทบาทของนักเขียนในสังคมประชาธิปไตย โดยผู้วิจัยนำเสนอกรอบความคิดในการวิจัยในลักษณะของผังภูมิ ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Studying) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Data) ที่เป็นตัวบทวรรณกรรมและผลงานวิชาการ เช่น บทความ วิทยานิพนธ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยคัดเลือกนวนิยาย จำนวน 7 เรื่อง ที่สะท้อนภาพเหตุการณ์สำคัญซึ่งเป็นตัวแทนของแต่ละช่วงเวลาในกระบวนการประชาธิปไตยของเกาหลีใต้ ซึ่งมีพื้นที่สื่อความหมายการต่อสู้ทางการเมืองและกระบวนการความเป็นประชาธิปไตย ดังต่อไปนี้

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	ผู้แต่ง	ปีที่พิมพ์
1.	ควังจิง (광장)	ชเว อิน-ฮุน (최인훈)	1960
2.	พัมกิล (밤길)	ยุน จ็อง-โม (윤정모)	1985
3.	คิตบัล (깃발)	ฮง ฮี-ดัม (홍희담)	1988
4.	ควังยา (광야)	จ็อง ชัน (정찬)	1995
5.	พมнал (봄날)	อิม ช็อล-อู (임철우)	1997
6.	อียจาโนรี (의자놀이)	คอง จี-ย็อง (공지영)	2012
7.	คองจิง พาเกซอ (공장 밖에서)	ชังกังมยอง (장강명)	2019

โดยเกณฑ์ในการคัดสรรวรรณกรรมสำหรับการวิจัยฉบับนี้เน้นวรรณกรรมที่แสดงภาพความขัดแย้งทางอุดมการณ์ หรือประสบการณ์พลเมืองภายใต้โครงสร้างอำนาจรัฐ โดยเลือกผลงานที่ครอบคลุมช่วงก่อนและหลังเหตุการณ์สำคัญเพื่อสะท้อนการเปลี่ยนผ่านของสังคมการเมืองเกาหลี อย่างไรก็ตาม วรรณกรรมบางเรื่องที่แม้จะเกี่ยวข้องกับบริบททางการเมือง แต่หากมีเนื้อหาที่เน้นด้านจิตวิทยา ความสัมพันธ์ส่วนตัว หรือการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ที่ไม่สามารถตีความในกรอบประชาธิปไตยได้อย่างชัดเจนก็ถูกตัดออกจากขอบเขตการวิเคราะห์เพื่อรักษาความชัดเจนของประเด็นวิจัย

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นขั้นตอน โดยนำข้อมูลที่ได้จากนวนิยาย จำนวน 7 เล่ม มาจำแนกประเด็นวิเคราะห์
2. นำข้อมูลที่ได้จำแนกประเด็นไว้แล้วมาเขียนวิเคราะห์ โดยลงรายละเอียดให้ชัดเจนในแต่ละประเด็น และยกตัวอย่างข้อความที่สะท้อนประเด็นดังกล่าวให้เห็นในการวิเคราะห์
3. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยเรียบเรียงข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analytics)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ประชาธิปไตย (Democracy) หมายถึง ระบอบการเมืองที่ให้ความสำคัญกับสิทธิเสรีภาพ และการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน โดยประชาชนต้องได้รับโอกาสในการแสดงออกด้านความคิดเห็น ความต้องการ และการตัดสินใจ ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับนโยบายและกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐ การดำรงตำแหน่งทางการเมืองของบุคคลต้องขึ้นอยู่กับความยินยอมของประชาชน ซึ่งก็รวมไปถึงประชาชนสามารถเปลี่ยนตัวบุคคลที่

ดำรงตำแหน่งดังกล่าวได้ ดังนั้น คำนียามของประชาธิปไตยซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบเชิงสถาบันและกฎหมาย จึงต้องวางอยู่บนหลักการขั้นพื้นฐานที่สำคัญ คือ หลักความเท่าเทียมกันในทางการเมือง (political equality) หมายถึง ประชาชนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการมีส่วนร่วมในกระบวนการออกกฎหมายโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของ หนึ่งคนหนึ่งเสียง (one man one vote) และหลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน (popular sovereignty)

2. การทำให้เป็นประชาธิปไตย (Democratization) คือ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของรัฐบาลจากรัฐบาลเผด็จการไปเป็นระบอบการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ซึ่งรวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่สำคัญที่เคลื่อนไปในทิศทางประชาธิปไตย การที่ประชาธิปไตยจะเกิดขึ้นหรือไม่และในระดับใดนั้นอาจได้รับ อิทธิพลจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมพลเมือง และกระบวนการขับเคลื่อนประชาธิปไตย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาภาพรวมและความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยในนวนิยายร่วมสมัยของเกาหลีกับบริบทสังคมและการเมือง

ผลการศึกษาพบว่า วรรณกรรมเกาหลีได้ร่วมสมัยมีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับบริบททางสังคมและการเมือง โดยสามารถแบ่งช่วงเวลาออกเป็นสามช่วงหลักดังตารางที่ 1 ซึ่งแต่ละช่วงมีลักษณะเฉพาะและสะท้อนพลวัตทางการเมืองในบริบทเกาหลีได้ร่วมสมัย

ตารางที่ 1: การวิเคราะห์พัฒนาการแนวคิดประชาธิปไตยในนวนิยายเกาหลีร่วมสมัยตามบริบททางสังคมและการเมือง (ค.ศ. 1948-ปัจจุบัน)

ช่วงเวลา/ บริบททางสังคมและการเมือง	ลักษณะทางการเมืองและสังคม	นวนิยายเด่นที่สะท้อนประเด็นประชาธิปไตย	ประเด็นที่วรรณกรรมสะท้อน	ลักษณะทางวรรณกรรม
ค.ศ. 1948-1987 ประชาธิปไตยภายใต้การปกครองเผด็จการ	การปกครองแบบเผด็จการภายใต้รัฐบาลการปราบปรามเสรีภาพและจำกัดสิทธิมนุษยชน	- ควังจิง โดย ชเว อิน-ฮุน - พัมกิล โดย ยุน จ็อง-โม - คิตบัล โดย ฮง ฮี-ดัม	การละเมิดสิทธิพลเมือง การต่อต้านเผด็จการ ความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ระหว่างเกาหลีเหนือ-ใต้	วิพากษ์วิจารณ์โครงสร้างรัฐและความรุนแรง ถ่ายทอดผ่านประสบการณ์ตัวละคร
ค.ศ. 1987-2000 ประชาธิปไตยในช่วงเปลี่ยนผ่าน	เริ่มมีการประท้วงและเรียกร้องประชาธิปไตย เหตุการณ์มิถุนายน 1987 การเลือกตั้งประธานาธิบดีโดยตรงเป็นครั้งแรก	- ควังยา โดย จ็อง ชัน - พมัล โดย อิม ซ็อล-อู	ความหวังในการเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตย การตระหนักรู้ต่อสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	ใช้มุมมองที่มีความหลากหลายในการเล่าเรื่อง สะท้อนความขัดแย้งภายใน-ภายนอกประเทศ
ค.ศ. 2000-ปัจจุบัน ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม	พัฒนาสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ประชาชนมีบทบาทในการกำหนดนโยบายและตรวจสอบภาครัฐ	- อียจาโนรี โดย คง จี-ย็อง - คงจิง พาเกซอ โดยซัง กัง-มย็อง	ปัญหาแรงงาน ความไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจ การเคลื่อนไหวภาคประชาชนในบริบทประชาธิปไตยร่วมสมัย	ถ่ายทอดการต่อสู้ของชนชั้นแรงงาน การใช้ภาษาวิพากษ์เชิงอุดมการณ์

จากตารางที่ 1 ซึ่งแสดงการจำแนกนวนิยายเกาหลีร่วมสมัยตามบริบททางสังคมและการเมืองในแต่ละช่วงเวลา โดยพิจารณาประเด็นเรื่องประชาธิปไตยที่สะท้อนผ่านเนื้อหา ตัวบท และลักษณะทางวรรณกรรมสามารถใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์พัฒนาการของแนวคิดประชาธิปไตยในวรรณกรรมเกาหลีได้ได้อย่างเป็นระบบ โดยการจัดกลุ่มตามช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์และบริบททางการเมือง ช่วยให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างโครงสร้างทางอำนาจกับบทบาทของวรรณกรรมในฐานะเครื่องมือสะท้อนและวิพากษ์สังคมในแต่ละยุคสมัย ดังนี้

1.1 ประชาธิปไตยภายใต้การปกครองแบบเผด็จการ (ค.ศ. 1948-1987)

1.1.1 เหตุการณ์ปฏิวัติเดือนเมษายน 1960 (April revolution) และบรรยากาศทางวรรณกรรม

ทศวรรษ 1960 นับเป็นช่วงเวลาที่แวดวงวรรณกรรมเกาหลีมีการถกเถียงประเด็นทางการเมืองอย่างเข้มข้น โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับปัญหาของปัจเจกบุคคลและสังคมภายใต้กระบวนการสร้างความทันสมัย (Modernization) ทั้งนี้ วรรณกรรมเกาหลีได้กลายเป็นสื่อกลางสำคัญในการวิพากษ์วิจารณ์นโยบายของรัฐที่มีลักษณะอำนาจนิยมและไม่เป็นธรรม เหตุการณ์สำคัญที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อบรรยากาศทางวรรณกรรมและกลายเป็นสัญลักษณ์ของการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยในช่วงเวลาดังกล่าว คือ เหตุการณ์ปฏิวัติเดือนเมษายน ค.ศ. 1960 เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการลุกฮือของประชาชนซึ่งนำไปสู่การโค่นล้มรัฐบาลของประธานาธิบดีอี ซึง-มัน (이승만; Syngman Rhee) เหตุการณ์ครั้งนี้มีจุดเริ่มต้นจากความไม่พอใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งที่ไม่เป็นธรรมและการบริหารจัดการของรัฐบาลที่ละเมิดสิทธิพลเมืองและหลักประชาธิปไตย จึงเกิดการรวมตัวของประชาชน โดยเฉพาะนักศึกษาและปัญญาชนซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนไหวเรียกร้องการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคม จนกระทั่งนำไปสู่การลาออกของประธานาธิบดีอี ซึง-มัน และการก่อตั้งสาธารณรัฐที่สองของเกาหลีใต้ซึ่งถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญสู่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการเมือง (วิเชียร อินทะสี, 2556)

เหตุการณ์ปฏิวัติเดือนเมษายนได้รับความสนใจในแวดวงวรรณกรรมอย่างกว้างขวาง นวนิยายและงานเขียนเชิงวิพากษ์หลายชิ้นได้หยิบยกเหตุการณ์นี้มาเป็นประเด็นหลักในการนำเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ประชาธิปไตย เสรีภาพ และสิทธิของพลเมือง นวนิยายในยุคนี้สะท้อนให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดขึ้น แตกต่างจากวรรณกรรมในช่วงทศวรรษ 1950 ซึ่งได้รับอิทธิพลจากสงครามเกาหลีเป็นหลัก

1.1.2 นิยายที่สะท้อนภาพเหตุการณ์ปฏิวัติเดือนเมษายน 1960 (April revolution)

- นวนิยายเรื่องควังจัง (광장) ของชเว อิน-ฮุน (최인훈)

เมื่อพิจารณาบริบทประวัติศาสตร์ วรรณกรรมเกาหลีใต้ในช่วงก่อนหน้าการปฏิวัติเมษายนมักถูกจำกัดด้วยการเซ็นเซอร์และการครอบงำของรัฐบาลเผด็จการ แต่หลังเหตุการณ์ปฏิวัติเดือนเมษายน ค.ศ. 1960 แนวโน้มดังกล่าวเปลี่ยนไป ปรากฏงานวรรณกรรมที่มีเนื้อหาสะท้อนสังคม การเมือง และเสียงเรียกร้องประชาธิปไตยของประชาชนมากขึ้น วรรณกรรมเกาหลีได้ก้าวเข้าสู่ยุคใหม่ที่เน้นพันธกิจทางสังคมและความผูกพันกับประชาชนอย่างชัดเจน โดยนวนิยายเรื่องควังจัง ของชเว อิน-ฮุน ได้รับอิทธิพลอย่างมากจากเหตุการณ์การเรียกร้องประชาธิปไตยในวันที่ 19 เมษายน ค.ศ. 1960 และได้รับการยอมรับว่าเป็นจุดเปลี่ยนในวรรณกรรมเกาหลีในทศวรรษ 1960 (백낙청, 1969) นวนิยายเรื่องนี้เปิดเผยความเป็นจริงทางประวัติศาสตร์ตั้งแต่หลังสงครามในช่วงกลางทศวรรษ 1950 รวมทั้งความรู้สึกของผู้คนที่ต่อต้านการเรียกร้องประชาธิปไตยในเหตุการณ์ปฏิวัติเดือนเมษายน 1960 อีกทั้งยังเป็นนวนิยายที่วิพากษ์วิจารณ์อุดมการณ์ทางการเมืองของเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้

ชเว อิน-ฮุนเกิดที่เมือง ฮเว-รย็อง จังหวัดฮัมกย็องเหนือ ซึ่งปัจจุบันอยู่ในพื้นที่ของเกาหลีเหนือ ในปี ค.ศ. 1936 ภายหลังจากสงครามเกาหลีปะทุขึ้น ชเว อิน-ฮุนอพยพไปยังเกาหลีใต้และศึกษาต่อที่คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยแห่งชาติโซล แต่ไม่ได้จบการศึกษา เขามีผลงานวรรณกรรมเรื่องแรกในปี ค.ศ. 1959 ซึ่งเป็นผลงานที่นำเสนอความขัดแย้งระหว่างความคิดและความเป็นจริงในมิติเชิงอัตถิภาวนิยม และสังคม แสดงให้เห็นถึงความ

พยายามของชเว อิน-ฮุนในการสะท้อนโครงสร้างอุดมการณ์ที่ครอบงำสังคมเกาหลีในขณะนั้น ผลงานของชเว อิน-ฮุน ในช่วงนี้ได้รับการยอมรับว่ามีความโดดเด่นด้านการสะท้อนอุดมการณ์การเมืองและสังคมในเกาหลีใต้ร่วมสมัย

นวนิยายเรื่อง ควังจัง (จักรัส) ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวรรณกรรมแซ-บยอก (새벽) ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1960 ได้รับการตีพิมพ์ซ้ำและมีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในแวดวงวรรณกรรมและสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะในระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งได้บรรจุนวนิยายเรื่องนี้ไว้ในหลักสูตรวรรณกรรมเกาหลีสมัยใหม่ เพื่อใช้เป็นกรณีศึกษาในการวิเคราะห์อุดมการณ์ทางสังคมและความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงหลังสงครามเกาหลี ทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของเหตุการณ์ปฏิวัติเดือนเมษายน ค.ศ. 1960 ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญทางการเมืองและสังคมของประเทศ โดยเหตุการณ์ดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนแนวคิดประชาธิปไตยและการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพของประชาชนในสังคมเกาหลีใต้

นวนิยายเรื่อง ควังจัง ของ ชเว อิน-ฮุน นำเสนอการวิพากษ์วิจารณ์สังคมการเมืองของเกาหลีใต้ผ่านมุมมองของ อี มย็อง-จุน ตัวละครเอก ซึ่งตั้งคำถามถึงแก่นแท้ของ “สาธารณรัฐประชาธิปไตย” ที่อุดมคติไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงทางการเมืองในยุคนั้น อี มย็อง-จุน ตั้งคำถามถึงความไม่พอใจต่อระบอบประชาธิปไตยในเกาหลีใต้ ซึ่งแม้จะอ้างว่าเป็น “สาธารณรัฐประชาธิปไตย” แต่ในความเป็นจริงกลับดำเนินการโดยอำนาจนิยมที่ขัดขวางการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ชี้ให้เห็นถึงความย้อนแย้งในระบบการปกครองที่อ้างอิงประชาธิปไตยแต่กลับละเลยหลักการสำคัญของสาธารณรัฐและเสรีภาพของพลเมือง ในแง่ทฤษฎี สาธารณรัฐเป็นรูปแบบรัฐที่สมาชิกของชุมชนการเมือง ไม่ใช่เพียงชนชั้นปกครองส่วนน้อย ได้รับการยอมรับให้เป็นผู้มีอำนาจอธิปไตยอย่างแท้จริง ในระบอบสาธารณรัฐ ประชาชนไม่เพียงมีสิทธิในการเลือกผู้แทนทางการเมือง แต่ยังมีสิทธิในการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองอีกด้วย องค์ประกอบนี้ถือเป็นแก่นแท้ของสังคมประชาธิปไตยที่แท้จริง โดยไม่มีการแบ่งแยกชนชั้น สถานะทางสังคม เพศ หรือเชื้อชาติ (장문석, 2017, pp. 254-316)

ในตอนหนึ่งของนวนิยาย ชเว อิน-ฮุน นำเสนอการวิพากษ์ระบบการเมืองของทั้งเกาหลีใต้และเกาหลีเหนือผ่านการเปรียบเทียบ “จักรัส” (광장) ซึ่งหมายถึงพื้นที่ส่วนรวมที่เป็นสัญลักษณ์ของการมีส่วนร่วมทางการเมือง และ “ห้องปิด” (밀실) ซึ่งหมายถึงพื้นที่ส่วนตัวที่ประชาชนหลบซ่อนตัวจากความวุ่นวายและความอยุติธรรมทางสังคม ดังเนื้อความต่อไปนี้

인간은 그 자신의 밀실에서만은 살 수 없어요. 그는 광장과 이어져 있어요. 정치는 인간의 광장 가운데서두 제일 거친 곳이 아닌가요?? 추악한 밤의 광장, 탐욕과 배신과 살이니의 광장 이게 한국 정치의 광장이 아닙니까? 선량한 시민은 오히려 문에 자물쇠를 잠그고 창을 닫고 있어요. 굶주림을 면하기 위해 시장을 가는 때만 할 수 없이 그는 자기 방문을 엽니다. 한 줌 쌀과 한 포기 시래기를 사기 위한 시장, 그건 경제의 광장입니다.

มนุษย์ไม่สามารถใช้ชีวิตอยู่เพียงลำพังในห้องปิดตายของตนเองได้ เขาย่อมต้องเชื่อมโยงกับจักรัสแห่งสังคม การเมืองคือพื้นที่ที่หยาบกระด้างที่สุดในจักรัสของมนุษย์มิใช่หรือ? จักรัสยามคำคินที่โสมมเต็มไปด้วยความโลภ การทรยศ และการเข่นฆ่า นี่มิใช่จักรัสทางการเมืองของเกาหลีหรือ? พลเมืองผู้บริสุทธิ์ก็ต้องปิดประตูใส่กลอนและปิดหน้าต่างของตนเอง พวกเขาจะเปิดประตูออกไปก็เพียงเมื่อจำเป็นต้องไปตลาดเพื่อหลีกเลี่ยงจากความอดอยาก ตลาดที่พวกเขาไปเพียงเพื่อซื้อข้าวหนึ่งกำมือ และผักดองหนึ่งกำ นั่นคือจักรัสทางเศรษฐกิจ (최인훈, 1996, pp. 55-57)

บทสนทนาระหว่าง อี มย็อง-จุน และ นายจ็อง ช่างตันสะท้อนให้เห็นถึงการวิพากษ์วิจารณ์สังคมการเมืองของเกาหลีใต้ โดยชี้ให้เห็นว่าระบบการเมืองที่ควรเป็น “จักรัสแห่งการเมือง” (정치의 광장) ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง กลับถูกครอบงำด้วยอำนาจนิยม ความโลภ และการหักหลัง ซึ่งเป็นการเสียสละระบบการเมืองที่ดำเนินไปอย่างเปิดเผยและไร้หลักการประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

1.1.3 เหตุการณ์เรียกร้องประชาธิปไตยคังจู 1980 (Gwangju Uprising) และบรรยากาศทางวรรณกรรม

เหตุการณ์การเรียกร้องประชาธิปไตยคังจูในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1980 เป็นขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นในเมืองคังจูและพื้นที่โดยรอบ ระหว่างวันที่ 18 ถึง 27 พฤษภาคม ค.ศ. 1980 เหตุการณ์นี้เริ่มต้นเมื่อรัฐบาลทหารชุดใหม่ของนายพล ช็อน ดู-ฮวัน ได้ขยายการบังคับใช้กฎอัยการศึกไปทั่วประเทศเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม ค.ศ. 1980 โดยอ้างว่ามีการแทรกซึมของคอมมิวนิสต์ การดำเนินการดังกล่าวกลายเป็นจุดเริ่มต้นของการลุกฮือของประชาชนในเมืองคังจูซึ่งพยายามต่อต้านการทำลายระเบียบรัฐธรรมนูญและการใช้อำนาจสาธารณะอย่างไม่เป็นธรรมโดยคณะรัฐประหาร เหตุการณ์นี้ส่งผลให้เกิดการปราบปรามอย่างรุนแรงจากกองทัพ เป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก (ช็อง อิล-จุน และ วิเชียร อินทะสี, 2557) แม้ว่าเหตุการณ์ดังกล่าวจะถูกปิดกั้นและบิดเบือนข้อมูลโดยรัฐบาลทหาร แต่เหตุการณ์นี้ได้กลายเป็นสัญลักษณ์ของการต่อต้านเผด็จการและการเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตยในเกาหลีใต้

1.1.4 นวนิยายที่สะท้อนภาพเหตุการณ์เรียกร้องประชาธิปไตยคังจู 1980 (Gwangju Uprising)

- นวนิยายเรื่องพัมกิล (밤길) ของยุน จ็อง-โม (윤정모)

นวนิยายเรื่อง พัมกิล (ถนนยามราตรี) ของ ยุน จ็อง-โม ได้รับการตีพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1985 แต่ถูกสั่งห้ามเผยแพร่โดยรัฐบาลเกาหลีใต้ในขณะนั้น เนื่องจากเนื้อหาของนวนิยายกล่าวถึงเหตุการณ์การเคลื่อนไหวเพื่อประชาธิปไตยคังจูในปี ค.ศ. 1980 อย่างเปิดเผย จนกระทั่งนวนิยายเรื่องนี้ได้รับการตีพิมพ์ซ้ำอีกครั้งในปี ค.ศ. 1988 หลังจากที่สังคมเกาหลีใต้เริ่มเปิดกว้างต่อการวิพากษ์วิจารณ์การปราบปรามของรัฐในอดีต

ยุน จ็อง-โม เกิดเมื่อปี ค.ศ. 1946 ในเมืองนาว็อน ซานม็องคยองจู จังหวัดคยองซังเหนือ และเริ่มต้นอาชีพนักเขียนด้วยการตีพิมพ์นวนิยายเรื่องแรกในปี ค.ศ. 1968 หลังจากนั้นเธอได้สร้างสรรค์ผลงานวรรณกรรมอย่างต่อเนื่อง และได้รับรางวัลวรรณกรรมหลายรางวัล ได้แก่ รางวัลผลงานสร้างสรรค์ชิ้นดงย็อบ ค.ศ. 1988 และรางวัลวรรณกรรมชอราบอล ค.ศ. 1996 แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการใช้วรรณกรรมสะท้อนภาพสังคมและการเมืองเกาหลีใต้ได้อย่างมีพลัง นวนิยายเรื่อง พัมกิล เป็นส่วนหนึ่งของนวนิยายชุด คาจาดูรีเอทงจิโร 『가자, 우리의 등지로』 และได้รับการประเมินว่าเป็นผลงานที่ถ่ายทอดขบวนการประชาธิปไตยในคังจูในแง่มุมที่เป็นกลางและรอบด้าน โดยเฉพาะการพยายามถ่ายทอดปัญหาทางสังคมและการเมืองในยุคสมัยดังกล่าวอย่างลึกซึ้ง

ทั้งนี้ ผู้เขียนได้ใช้สัญลักษณ์เพื่อนำเสนอความหมายที่แฝงนัยทางสังคมและการเมืองอย่างชัดเจน ดังเช่นชื่อเรื่อง พัมกิล ซึ่งแปลว่า “ถนนในช่วงเวลากลางคืน” ผู้เขียนได้ใช้ถนนที่มีมิติในยามค่ำคืนเป็นสัญลักษณ์เปรียบเทียบกับสภาพสังคมเกาหลีใต้ในช่วงต้นและกลางทศวรรษ 1980 ซึ่งเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชนถูกระงับเนื่องจากการบังคับใช้กฎอัยการศึก อันเป็นผลมาจากการปกครองของรัฐบาลทหาร ภายใต้สถานการณ์เช่นนี้ สังคมเกาหลีใต้จึงเต็มไปด้วยความมืดมน หวาดกลัว และสิ้นหวัง เช่นเดียวกับถนนยามค่ำคืนที่ปราศจากแสงสว่าง ผู้เขียนสะท้อนแนวคิดนี้ผ่านคำพูดของตัวละครที่กล่าวถึง “ความมืดแห่งยุคของเรา” (우리 세대의 어둠) (윤정모, 2009) ซึ่งเป็นถ้อยคำที่แสดงออกถึงความรู้สึกไม่มั่นคงและสับสนของประชาชนภายใต้ระบอบเผด็จการทางการเมือง อันเป็นการสะท้อนถึงการขาดเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานอย่างชัดเจน อีกหนึ่งสัญลักษณ์ที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง พัมกิล คือคำว่า ผิดโกฮัล (빛고을) ซึ่งมีความหมายว่า “เมืองแห่งแสงสว่าง” คำนี้ถูกใช้แทนชื่อเมืองคังจูในความหมายที่ลึกซึ้ง โดยผู้เขียนต้องการพรรณนาถึงคังจูในฐานะพื้นที่แห่งการตื่นรู้ การตระหนักรู้ และเป็นแสงสว่างที่ฉายประกายท่ามกลางความมืดของยุคสมัย

นวนิยายเรื่อง พัมกิล ยังถ่ายทอดภาพการควบคุมสื่อและการปกปิดความจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์คังจูโดยรัฐบาลทหาร โดยกล่าวถึงบาทหลวงคิม (김 신부) และลูกศิษย์ช็อยโยซ็อบ (요섭) ซึ่งร่วมกันเดินทางไปเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์การสังหารหมู่ที่เมืองคังจูในวันที่ 18 พฤษภาคม ค.ศ. 1980 ทั้งสองได้หลบหนีออกจากเมืองคังจูโดยพกพาสมุดบันทึกและฟิล์มรูปถ่ายที่บันทึกภาพความรุนแรงในเหตุการณ์คังจูเพื่อแจ้งข่าวสารนี้ให้

พระคาร์ดินัลทราบโดยเร็วที่สุด อย่างไรก็ตาม แม้จะมีเป้าหมายที่ชัดเจนแต่โยชิโอบังคับเกิดความรู้สึกสับสนที่ตนเองไม่ได้ร่วมต่อสู้กับเพื่อนร่วมอุดมการณ์ ทว่าบาทหลวงคิมได้ชี้ให้เห็นว่าการเปิดเผยความจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ควังจูสู่โลกภายนอกก็เป็นภารกิจที่สำคัญไม่น้อยไปกว่าการร่วมต่อสู้ในสมรภูมิ ภาพของตัวละครขณะเดินทางไปยังกรุงโซลด้วยความทุกข์ทรมานไม่เพียงแต่สะท้อนถึงความรู้สึกผิดในใจ หากแต่ยังเป็นการตั้งคำถามเกี่ยวกับสถานที่ที่พวกเขาควรอยู่ ดังที่นวนิยายกล่าวถึงว่า

그들이 길을 걸으며 괴로워하는 모습은 그들이 진정으로 있어야 하는 곳, 그들이 진정으로 원하는 곳을 나타내기 위함이 아닐까? 그렇다면 그 곳은 마음의 집을 안고 수도로 향하는 길이 아니라 어둠 속에서도 동지들과 진정한 정의와 권리를 외치던 빛고을일 것이다.

ภาพของพวกเขาคือเดินไปพร้อมกับความทุกข์ทรมาน อาจเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงสถานที่ที่พวกเขาควรอยู่จริง ๆ หรือสถานที่ที่พวกเขาปรารถนาอย่างแท้จริง หากเป็นเช่นนั้น สถานที่แห่งนั้นก็คงไม่ใช่เส้นทางที่มุ่งหน้าไปยังเมืองหลวงพร้อมกับภาระทางจิตใจ แต่คือ “ผิดโกอีล” ดินแดนแห่งแสงสว่าง ที่ซึ่งพวกเขายืนหยัดเคียงข้างสหาย เปล่งเสียงเรียกร้องความยุติธรรมและสิทธิอันชอบธรรม แม้ต้องเผชิญกับความมืดมิดก็ตาม (윤정모, 2009, p. 322)

นวนิยายเรื่อง พมกิล ไม่เพียงสะท้อนเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เท่านั้น หากแต่ยังเป็นสัญลักษณ์ของความกล้าหาญในการเผชิญหน้ากับความอยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของเกาหลีใต้หลังเหตุการณ์การเรียกร้องประชาธิปไตยควังจู ซึ่งการพูดถึงเหตุการณ์นี้กลายเป็นประเด็นอ่อนไหวและต้องห้ามในสังคมในช่วงทศวรรษ 1980 เนื่องจากรัฐบาลทหารพยายามปิดกั้นข้อมูลและควบคุมการเผยแพร่ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ดังกล่าว นวนิยายเรื่องนี้จึงโดดเด่นในฐานะผลงานที่สามารถเปิดเผยเรื่องราวเหล่านั้นได้อย่างกล้าหาญ

- นวนิยายเรื่องคิดบัล (깃발) ของฮง ฮี-ดัม (홍희담)

นวนิยายเรื่อง คิดบัล (ธง) ของฮง ฮี-ดัม ซึ่งได้รับการตีพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1988 เป็นผลงานที่สะท้อนเหตุการณ์การเรียกร้องประชาธิปไตยควังจูได้อย่างลึกซึ้ง ฮง ฮี-ดัม เป็นนักเขียนหญิงซึ่งเกิดที่กรุงโซลในปี ค.ศ. 1945 เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในแวดวงวรรณกรรมการเมือง เธอสำเร็จการศึกษาจากสาขาวรรณกรรมเกาหลี มหาวิทยาลัยสตรีอีฮวา และเริ่มต้นเส้นทางนักเขียนในปี ค.ศ. 1988 โดยการตีพิมพ์ผลงานเรื่อง คิดบัล ในวารสาร ชังจักกวา พีย็อง 『창작과 비평』 ฉบับฤดูใบไม้ผลิ ซึ่งเป็นวารสารวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงและมีบทบาทสำคัญต่อขบวนการประชาธิปไตยในเกาหลีใต้ นอกจากนี้ ฮง ฮี-ดัม ยังเป็นสมาชิกของกลุ่มนักเขียนชงแบ็กฮเว (송백회) ซึ่งเป็นกลุ่มนักเขียนที่มุ่งนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความทรงจำทางประวัติศาสตร์และเหตุการณ์อันเลวร้ายในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1980 งานเขียนของเธอล้วนเป็นผลงานที่สะท้อนเหตุการณ์และความรู้สึกของผู้คนในช่วงที่เกาหลีใต้เผชิญกับความไม่สงบทางการเมือง

นวนิยายเรื่อง คิดบัล นำเสนอเรื่องราวผ่านมุมมองของกลุ่มชนชั้นแรงงานและประชาชนทั่วไปซึ่งมีบทบาทสำคัญในการต่อต้านและโค่นล้มระบอบเผด็จการ ทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งทางชนชั้นและการต่อสู้เพื่อสิทธิพลเมืองอย่างชัดเจน นวนิยายเรื่องนี้ใช้รูปแบบการเล่าเรื่องที่เน้นการถ่ายทอดภูมิหลังของตัวละครชนชั้นแรงงาน ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่เผชิญกับการกดขี่อย่างยาวนาน ผู้เขียนได้เน้นย้ำถึงแนวคิดเรื่องความสามัคคีระหว่างผู้ใช้แรงงานกับนักศึกษา โดยชี้ให้เห็นว่านักศึกษาหรือปัญญาชนไม่อาจเรียกร้องประชาธิปไตยได้สำเร็จหากปราศจากความร่วมมือกับผู้ใช้แรงงานที่เป็นกลุ่มประชาชนผู้มีประสบการณ์ตรงต่อสภาพชีวิตที่ยากลำบาก นัยยะนี้สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนผ่านทางสังคมที่เน้นความสำคัญของการต่อสู้ร่วมกันเพื่อบรรลุประชาธิปไตย ใน คิดบัล ตัวละครหลักซึ่งเป็นชนชั้นแรงงานมีความเชื่อมั่นว่าบทบาทของตนสามารถช่วยยกระดับชีวิตของประชาชนคนอื่น ๆ ได้ พวกเขา มองว่าการต่อสู้เพื่อสิทธิพลเมืองไม่ควรเป็นหน้าที่ของนักศึกษาเพียงฝ่ายเดียว แต่ต้องอาศัยพลังของประชาชนในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ใช้แรงงานซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการสร้างสังคม

ประชาธิปไตย ผู้เขียนได้นำเสนอให้เห็นว่าผู้ใช้แรงงานไม่ได้เป็นเพียงเหยื่อของการกดขี่ทางการเมือง แต่ยังเป็นแรงผลักดันสำคัญในการเปลี่ยนแปลงสังคมด้วยการแสดงออกทางการเมืองอย่างชัดเจน

ภาพสะท้อนของกลุ่มแรงงานในฐานะชนชั้นทางสังคมได้รับการยืนยันอีกครั้งในฉากสุดท้ายของนวนิยาย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคนงานที่รอดชีวิตจากเหตุการณ์ควังจู รวมถึงขุนบุน ได้กลับเข้าสู่ชีวิตปกติและปะปนอยู่กับแรงงานอื่น ๆ ที่กำลังขี้จิกยานไปทำงาน

머리카락이 휘날렸다. 작업복 자락이 펄럭였다. 점점 멀어지면서 새벽 여명 속에
옷자락의 펄럭임만이 보였다. 수없는 펄럭임이었다. 그것은 깃발이었다.

เส้นผมปลิวไสว ปลายชุดทำงานสะบัดพลั่ว เมื่อละสายตาไปเรื่อย ๆ ในแสงอรุณรุ่ง เหลือเพียงภาพของ
ชายเสื้อที่โบกสะบัดนับไม่ถ้วน มันคือธงแห่งการต่อสู้ (홍희담, 2003, p. 74)

ข้อความข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงการเปรียบเทียบระหว่างเสื้อผ้าของแรงงานกับสัญลักษณ์ “ธง” ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ทางการเมืองที่แสดงถึงความสามัคคีและการต่อสู้เพื่อสิทธิและเสรีภาพ การที่เสื้อผ้าของแรงงานจำนวนมากถูกแทนที่ด้วยภาพธง เป็นการเน้นย้ำว่าการต่อสู้ของแรงงานมิใช่เพียงการต่อสู้ของปัจเจกบุคคล หากแต่เป็นการต่อสู้ของกลุ่มชนชั้นที่มีเป้าหมายร่วมกัน ภาพของธงที่โบกสะบัดในฉากสุดท้ายยังแสดงถึงแนวคิดที่ว่า แม้การเรียกร้องประชาธิปไตยจะจบลงด้วยความล้มเหลว แต่ชนชั้นแรงงานจะยังคงมีบทบาทสำคัญในกระบวนการสร้างประวัติศาสตร์ต่อไป ความหวังในการเปลี่ยนแปลงและการสร้างสังคมประชาธิปไตยไม่ได้สูญสิ้นไปพร้อมกับการปราบปราม หากแต่ฝังอยู่ในจิตสำนึกของแรงงาน ซึ่งพร้อมจะฟื้นคืนขึ้นใหม่เมื่อโอกาสมาถึง ความทรงจำของผู้บรรยายในบทความข้างต้นไม่เพียงแต่จำลองเหตุการณ์การเรียกร้องประชาธิปไตยควังจูเท่านั้น แต่ยังรวมถึงอุดมการณ์และบทบาทที่เข้มแข็งของกลุ่มเคลื่อนไหวหรือภาคประชาสังคมและขบวนการแรงงานในช่วงทศวรรษ 1980 อีกด้วย

1.2 ประชาธิปไตยหลังเหตุการณ์การเรียกร้องในเดือนมิถุนายน 1987 และการเปลี่ยนผ่าน (ค.ศ. 1987-2000)

1.2.1 เหตุการณ์การเรียกร้องในเดือนมิถุนายน 1987 (June Democratic Struggle) และบรรยากาศทางวรรณกรรม

เหตุการณ์การเรียกร้องในเดือนมิถุนายน 1987 เป็นการประท้วงทางการเมืองครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ เพื่อเรียกร้องประชาธิปไตย รวมถึงการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีการเลือกตั้งประธานาธิบดีโดยตรง วันที่ 13 เมษายน ค.ศ. 1987 ประธานาธิบดีช็อน ดู-ฮวัน ได้ประกาศใช้มาตรการทางรัฐธรรมนูญเพื่อต่อต้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยมีเป้าหมายให้การเลือกตั้งประธานาธิบดีครั้งต่อไปดำเนินไปภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐที่ 5 ซึ่งยังคงเป็นระบบการเลือกตั้งโดยทางอ้อม (บุญวัฒน์ สว่างวงศ์, 2559) การประกาศดังกล่าวสร้างความไม่พอใจอย่างกว้างขวางในหมู่ประชาชนและนักเคลื่อนไหวทางการเมือง ซึ่งเห็นว่ารัฐบาลพยายามรักษาอำนาจเผด็จการและปฏิเสธการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน การประท้วงจึงทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยในวันที่ 18 พฤษภาคม ค.ศ. 1987 ขบวนการเรียกร้องประชาธิปไตยได้ออกแถลงการณ์เปิดโปงการกระทำอันไม่ชอบธรรมของรัฐบาล โดยเฉพาะกรณีการปกปิดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเสียชีวิตของนักศึกษาซึ่งถูกทรมานระหว่างการสอบสวน รวมถึงเหตุการณ์ที่นักศึกษามหาวิทยาลัยยอนเซถูกแก๊สน้ำตาทำให้เสียชีวิตระหว่างการประท้วง (ช็อง อิล-จุน และ วิเชียร อินทะสี, 2557) การเปิดเผยข้อมูลเหล่านี้ส่งผลให้ประชาชนจำนวนมากเกิดความโกรธแค้นต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการใช้อำนาจเกินขอบเขตของรัฐบาล จากเหตุการณ์ดังกล่าว ขบวนการเรียกร้องประชาธิปไตยจึงขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยมีเป้าหมายเพื่อต่อต้านระบอบการปกครองของประธานาธิบดีช็อน ดู-ฮวัน และเรียกร้องการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มุ่งเน้นให้ประชาชนมีสิทธิเลือกตั้งโดยตรง การประท้วงในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1987 จึงถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่นำไปสู่การปรับเปลี่ยนโครงสร้างการเมืองเกาหลีใต้ และมีบทบาทในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบอบประชาธิปไตยในเวลาต่อมา

ในแง่ของวรรณกรรม การเคลื่อนไหวเพื่อประชาธิปไตยในทศวรรษ 1980 ได้ส่งอิทธิพลต่อรูปแบบและเนื้อหาของวรรณกรรมในเกาหลีได้อย่างมีนัยสำคัญ นักเขียนวรรณกรรมหลายคนได้พยายามเล่าเรื่องราวการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยในเดือนมิถุนายน โดยมุ่งเน้นนำเสนอภาพรวมของเหตุการณ์และผลกระทบทางสังคมมากกว่าการมุ่งเน้นบรรยายการปะทะและความขัดแย้งอย่างละเอียด วรรณกรรมในยุคดังกล่าวจึงสะท้อนภาพของความขัดแย้งทางการเมืองอย่างรุนแรง โดยเฉพาะเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับขบวนการประชาธิปไตยควังจูในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1980 ซึ่งกลายเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ส่งเสริมให้การแสดงออกทางการเมืองผ่านวรรณกรรมขยายตัวเพิ่มมากขึ้น

1.2.2 นวนิยายที่สะท้อนภาพเหตุการณ์การต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยในเดือนมิถุนายน 1987 (June Democratic Struggle)

- นวนิยายเรื่องควังยา (광야) ของจ็อง ชัน (정찬)

นวนิยายเรื่อง ควังยา (ดินแดนอันว่างเปล่า) ผลงานของจ็อง ชันได้รับการตีพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1995 โดยนวนิยายเรื่องนี้มีจุดเด่นในด้านการบรรยายถึงเหตุการณ์การเรียกร้องประชาธิปไตยควังจูผ่านข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์และข้อมูลเอกสารต่าง ๆ ที่มีการวิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ นวนิยายเรื่องนี้ยังสะท้อนความหมายของเหตุการณ์ดังกล่าวจากมุมมองที่หลากหลาย โดยอาศัยตัวละครซึ่งมีสถานะและภูมิหลังที่แตกต่างกันเพื่อถ่ายทอดแง่มุมที่หลากหลายของเหตุการณ์การเรียกร้องประชาธิปไตยควังจู

จ็อง ชัน เกิดที่เมืองพูซัน ในปี ค.ศ. 1953 เขาสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนมัธยมพูซัน และจบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยแห่งชาติโซลในสาขาภาษาเกาหลี เขาเริ่มต้นเส้นทางวรรณกรรมครั้งแรกในปี ค.ศ. 1983 และได้รับความสนใจในฐานะนักเขียนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว จ็อง ชันได้สร้างสรรค์ผลงานที่แสดงถึงการสะท้อนความเป็นจริงและภาษาวรรณกรรมที่โดดเด่นอย่างต่อเนื่อง จุดเด่นของนวนิยายเรื่องนี้คือการนำเสนอเรื่องราวผ่านมุมมองของตัวละครที่หลากหลาย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความซับซ้อนของเหตุการณ์การเรียกร้องประชาธิปไตยควังจู ตัวละครหลักประกอบด้วยเทอร์รี เมอร์ตัน นักข่าวจากหนังสือพิมพ์ Baltimore Sun ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งรับบทเป็นผู้เล่าเรื่องและเป็นประจักษ์พยานผู้เห็นเหตุการณ์โดยตรง การนำเสนอเรื่องราวผ่านมุมมองของนักข่าวชาวต่างชาติถ่ายทอดภาพของการปราบปรามและความอยู่ดีศรีสุขที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์ดังกล่าวไปสู่สาธารณชนในระดับสากล พัก แท-มิน (박태민) ตัวละครที่เชื่อมั่นในอุดมการณ์และการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย บาทหลวงโด เย-ซ็อบ (도예섭 신부) นักบวชผู้มีความศรัทธาอันแรงกล้าในพระเจ้า และคัง ช็อน-อู (강선우) อดีตพลทหารที่กลายมาเป็นพลเรือน ตัวละครนี้สะท้อนถึงความรู้สึกผิดของผู้ปฏิบัติหน้าที่ในกองทัพที่ต้องเผชิญหน้ากับความรุนแรงในเหตุการณ์ควังจู

จ็อง ชัน ได้นำเสนอเหตุการณ์การสังหารหมู่ที่เกิดขึ้นในควังจู โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับความชอบธรรมในการใช้กำลังปราบปรามประชาชนผู้บริสุทธิ์ นวนิยายเรื่องนี้สะท้อนให้เห็นถึงความโหดร้ายของการสังหารหมู่ที่ถูกทำให้ดูเลือนรางจนประชาชนไม่ทันตระหนักถึงความรุนแรงที่กำลังเกิดขึ้นอย่างชัดเจน ผู้เขียนอธิบายว่าการสังหารหมู่ที่เกิดขึ้นในควังจูมิใช่เพียงแค่การกระทำที่รุนแรงในระยะเวลาอันสั้น หากแต่เป็นการสังหารที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและยืดเยื้อ ซึ่งความล่าช้านี้เองที่ทำให้ประชาชนรู้สึกชาชินและไม่อาจตระหนักได้ว่าตนเองกำลังตกเป็นเหยื่อของความรุนแรง ดังที่ผู้เขียนได้บรรยายไว้ว่า

이 모두가 학살이었다. 다만 그 속도가 느릴 뿐이다. 속도의 느낌은 사람들을 교묘하게 마취시킨다. 학살이 눈앞에서 벌어지고 있는데도 그것이 학살임을 알지 못하게 한다. ทั้งหมดนี้คือการสังหารหมู่ เพียงแต่มันเกิดขึ้นอย่างเชื่องช้าเท่านั้น ความเชื่องช้านี้เองที่ทำให้ผู้คนถูกทำให้มีนงงอย่างแยบยล แม้ว่าการสังหารจะเกิดขึ้นอยู่ตรงหน้า พวกเขา ก็ไม่สามารถตระหนักได้ว่ามันคือการสังหาร (정찬, 2002, p. 61)

ข้อความดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการปราบปรามของรัฐบาลเผด็จการในคังจูไม่ได้เกิดขึ้นอย่างเปิดเผยเหมือนการใช้กำลังทหารอย่างโจ่งแจ้ง หากแต่เป็นการสังหารที่เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปจนกลายเป็นสิ่งที่ผู้คนยอมรับโดยไม่รู้ตัว นวนิยายยังวิพากษ์วิจารณ์การปราบปรามของรัฐบาลที่อำพรางความรุนแรงภายใต้โครงสร้างของสังคมที่กดขี่ โดยเปรียบเทียบพฤติกรรมของทหารที่ใช้ความรุนแรงอย่างเปิดเผยว่าเป็นการกระทำที่ซื่อตรงเพราะไม่มีการปิดบังหรือหลอกลวงใด ๆ แตกต่างจากการใช้อำนาจของระบอบยูซินที่ใช้การควบคุมผ่านวาทกรรมและอุดมการณ์จอมปลอม ดังที่ข้อความระบุว่า

여기에 비해 학살임을 명백하게 보여 주는 얼룩무늬들의 행위는 차라리 정직했다. 위장이라고는 어디에도 없었다. 사용주들에게 신물 나게 보아 왔던 교묘한 혀 놀림도 없었고, 번듯한 가면도 보이지 않았다.

เมื่อเปรียบเทียบกันแล้ว การกระทำของเหล่าทหารลายพรางกลับดูซื่อตรงกว่า พวกเขาไม่ได้มีการปิดบังอำพราง ไม่มีวาทกรรมหลอกลวงที่นายจ้างใช้จูงใจคนเยียน ไม่มีหน้ากากอันดุติที่ใช้บังหน้า (정찬, 2002, p. 61)

ข้อความนี้ชี้ให้เห็นว่าการปราบปรามของทหารที่ใช้ความรุนแรงอย่างเปิดเผยอาจถูกมองว่าเป็นการกระทำที่ตรงไปตรงมาเนื่องจากไม่มีการปกปิดหรือเสแสร้งใด ๆ ในทางตรงกันข้าม การปราบปรามของระบอบยูซินนั้นแฝงอยู่ในรูปของวาทกรรมที่ชวนให้ประชาชนเชื่อมั่นในเสถียรภาพของรัฐบาลและการพัฒนาประเทศ ซึ่งแท้จริงแล้วเป็นเพียงเครื่องมือในการปิดบังความรุนแรงและรักษาอำนาจของตน ทั้งนี้ ผู้เขียนใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบย้อนอดีตและการคาดการณ์อนาคตเพื่อเชื่อมโยงเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตเข้าด้วยกันอย่างมีชั้นเชิง ไม่เพียงมุ่งเสนอเหตุการณ์การปราบปรามอย่างรุนแรงของกองทัพในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1980 แต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบในระดับโลกผ่านการเปรียบเทียบกับเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์โดยเชื่อมโยงเหตุการณ์การเรียกร้องประชาธิปไตยคังจูเข้ากับบริบททางการเมืองของเกาหลีใต้

- นวนิยายเรื่องพมัล (봄날) ของอิม ซ็อล-อู (임철우)

นวนิยายเรื่อง พมัล (วันในฤดูใบไม้ผลิ) ของอิม ซ็อล-อู เป็นหนึ่งในผลงานวรรณกรรมชิ้นสำคัญที่บันทึกเหตุการณ์การปราบปรามประชาชนในคังจู โดยได้รับการตีพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1997 ถือเป็นหนึ่งในผลงานวรรณกรรมชิ้นแรก ๆ ที่เขียนขึ้นโดยผู้ที่เคยประสบเหตุการณ์ดังกล่าวโดยตรง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการนำเสนอประสบการณ์และความรู้สึกที่ลึกซึ้งของผู้คนที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงของรัฐ (김세나, 2023) โดยลักษณะที่น่าสนใจอย่างหนึ่งของนวนิยายเรื่องนี้คือเล่าเรื่องแบบลงวันที่ในรูปแบบของการเขียนบันทึกประจำวัน โดยตัวละครเอกที่ทำหน้าที่ผู้เล่าเรื่องคืออีแจอู (이재우) ครอบครัวรายละเอียดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาตั้งแต่ 16 พฤษภาคม ค.ศ. 1980 ถึง 27 พฤษภาคม ค.ศ. 1980

อิม ซ็อล-อู เกิดเมื่อปี ค.ศ. 1954 ที่เมืองวันโด จังหวัดช็อลลาใต้ เขาสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวรรณคดีอังกฤษจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแห่งชาติช็อนนัม อิม ซ็อล-อู เริ่มต้นเส้นทางวรรณกรรมใน ค.ศ. 1981 นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา เขาได้สร้างสรรค์ผลงานวรรณกรรมหลากหลายประเภทและได้รับรางวัลทางวรรณกรรมมากมาย เช่น Hankook Ilbo Creative Writing Award (한국일보창작문학상), Yi Sang Literary Award (이상문학상) ซึ่งล้วนเป็นรางวัลที่ทรงเกียรติในแวดวงวรรณกรรมเกาหลีใต้

นวนิยายเรื่องนี้นำเสนอภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และสังคม ตัวละครในนวนิยายยังคงรักษาภาษาถิ่นและรูปแบบการพูดในท้องถิ่นจอลลาใต้ ซึ่งเป็นแง่มุมที่สำคัญมากเนื่องจากนวนิยายเรื่องนี้ประกอบด้วยบทสนทนาสลับกับย่อหน้าเล่าเรื่อง การสร้างตัวละครที่สมจริงช่วยสร้างความสอดคล้องกับบริบทที่กำหนดมากขึ้น อีกทั้งยังมีสถานที่และเวลาที่เฉพาะเจาะจง ด้วยวิธีนี้ผู้เขียนจะสร้างลำดับของเหตุการณ์โดยเชื่อมโยงเรื่องราวของตัวละครและเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นจริงเข้าด้วยกัน จุดเด่นประการหนึ่งของนวนิยายเรื่องนี้คือการผสมผสาน

มุมมองที่หลากหลาย โดยผู้เขียนได้นำเสนอตัวละครจากชนชั้นทางสังคมที่แตกต่างกันซึ่งช่วยให้การบอกเล่าเรื่องราวไม่ถูกจำกัดอยู่เพียงมุมมองของเหยื่อเท่านั้น แต่ยังสะท้อนความซับซ้อนของสถานการณ์ทางการเมืองและสังคมในช่วงเวลานั้นได้อย่างลึกซึ้ง การสร้างตัวละครที่มีความหลากหลายดังกล่าว ทำให้ พมนัส หลุดพ้นจากการนำเสนอเหตุการณ์ในลักษณะที่มีเพียงมิติเดียว

อิม ซ็อล-อู นำเสนอเหตุการณ์การปราบปรามประชาชนในคังจูอย่างละเอียดและทรงพลัง โดยเฉพาะเหตุการณ์การโจมตีฝูงชนหน้าอาคาร YMCA เมื่อเวลา 14.00 น. ของวันที่ 19 พฤษภาคม ค.ศ. 1980 ซึ่งถือเป็นหนึ่งในฉากสำคัญที่สะท้อนความโหดร้ายของการใช้กำลังทหารปราบปรามประชาชน ภาพเหตุการณ์ดังกล่าวถูกถ่ายทอดผ่านการบรรยายที่มีรายละเอียดสมจริง ผสมผสานระหว่างการสร้างสรรค์เชิงวรรณศิลป์และการบันทึกข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์อย่างรอบด้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

수천 명의 시민들이 일제히 터뜨리는 환호성과 함성이 거리를 우렁우렁 흔들어대고 있었다. 덩달아 옥상 위의 다른 몇 사람도 빼앗은 충을 쳐든 채 가장자리로 달려가 자랑스레 건물 아래쪽을 내려다보았다. 공포에 질린 엄청난 비명과 함께, 길 아래 군중의 대열 한쪽이 돌연 와르르 무너지기 시작하는 광경을 옥상 위의 사람들은 목격했다. 관광호텔 앞쪽으로부터 백여 명의 공수대원들이 전력질주, 군중을 휩쓸어 내려오고 있는 게 보였다. 조금 전까지 도청 앞 광장에 대기해있던 병력이었다. 그리고 그들의 후미에 바짝 붙어 추격해오고 있는 대규모 전투경찰 기동대 병력.

เสียงโห่ร้องและคำตะโกนอันกึกก้องของพลเมืองนับพันดังก้องไปทั่วถนน สั่นสะเทือนไปทั้งบริเวณ บางคนบนดาดฟ้าก็พลอยตื่นเต้นไปด้วย พวกเขาวิ่งไปที่ขอบตึก ชูปืนที่ยึดมาได้ขึ้นอย่างภาคภูมิใจ พร้อมกับมองลงไปข้างล่างด้วยความภาคภูมิใจ ผู้คนบนดาดฟ้ามองเห็นภาพที่น่าสะพรึงกลัว เสียงกรีดร้องดังก้องขณะที่กลุ่มฝูงชนด้านล่างเริ่มล้มระเนระนาดราวกับโดมิโน พวกเขาเห็นทหารพลร่มกว่าร้อยนายวิ่งสุดกำลังจากด้านหน้าโรงแรม กวาดผู้ชุมนุมลงไปอย่างรุนแรง กองกำลังเหล่านี้เพิ่งประจำการอยู่ที่จัตุรัสหน้าศาลาว่าการเมื่อครู่ที่ผ่านมา และด้านหลังของพวกเขา กองกำลังตำรวจปราบจลาจลจำนวนมากก็กำลังไล่ตามมาอย่างกระชั้นชิด (임철우, 1998, p. 185)

นอกจากจะถ่ายทอดเหตุการณ์การปราบปรามประชาชนในคังจูจากมุมมองของพลเรือนแล้ว ยังมีการบรรยายถึงมุมมองของทหารในฐานะเหยื่อของอำนาจรัฐ โดยอิม ซ็อล-อู ไม่เพียงมุ่งเน้นการพรรณนาความสูญเสียและความรุนแรงเท่านั้น หากยังสะท้อนถึงสภาพจิตใจของทั้งประชาชนผู้ต่อต้านและทหารผู้ปฏิบัติตามคำสั่ง ซึ่งต่างก็เผชิญกับความหวาดกลัวและสับสนในสถานการณ์ที่เลวร้าย ในนวนิยายได้มีการพรรณนาถึงสภาพจิตใจของทหารและประชาชนที่เผชิญหน้ากันในบรรยากาศของความมืดและความวุ่นวาย โดยเฉพาะการถ่ายทอดความหวาดกลัวของทั้งสองฝ่ายซึ่งต่างก็เป็นเหยื่อในสถานการณ์นี้

1.3 ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (ปี ค.ศ. 2000 ถึงปัจจุบัน)

1.3.1 ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

นับตั้งแต่ทศวรรษ 2000 การศึกษาวรรณกรรมได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการส่งเสริมความเข้าใจผู้อื่นและการตระหนักรู้ของชุมชนในความสัมพันธ์กับความหลากหลาย การเคารพความหลากหลายและเข้าใจผู้อื่นเป็นไปตามระบอบประชาธิปไตยสมัยใหม่ ในขณะเดียวกัน พลเมืองซึ่งถือได้ว่าเป็นแกนหลักของระบอบประชาธิปไตย ก็เป็นสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ร่วมกับสิ่งมีชีวิตอื่นในฐานะสมาชิกของชุมชน ดังนั้น การเคารพสิทธิผู้อื่นจึงเป็นสิ่งจำเป็นเช่นเดียวกับการเคารพสิทธิของตนเอง (오윤주, 2017) การทำความเข้าใจเชิงวิพากษ์วิจารณ์สังคมร่วมสมัยผ่านนวนิยายในช่วงทศวรรษ 2000 จึงมุ่งเน้นไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องราวและสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครและสังคม รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนและสังคมร่วมสมัยที่ผู้เขียนต้องการถ่ายทอดออกมาในผลงานอีกด้วย

1.3.2 นวนิยายที่สะท้อนภาพประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมที่เกิดขึ้นในเกาหลีใต้หลังทศวรรษ 2000 ได้ส่งผลกระทบต่อแนวโน้มของวรรณกรรมร่วมสมัยอย่างมีนัยสำคัญ วรรณกรรมเกาหลีในยุคนี้มีลักษณะเด่นในหลายประการ ได้แก่ การสะท้อนภาพความขัดแย้งทางสังคมและการเมือง การสร้างพื้นที่ให้เสียงของประชาชนกลุ่มชายขอบ การส่งเสริมการวิพากษ์วิจารณ์เชิงสร้างสรรค์ และการบรรจบกันระหว่างเรื่องส่วนตัวและเรื่องการเมือง แนวโน้มเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจลึกซึ้งเกี่ยวกับชีวิตประจำวันในสังคมประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ด้วยเหตุนี้ วรรณกรรมเกาหลีร่วมสมัยจึงทำหน้าที่กระตุ้นให้อ่านตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองในฐานะพลเมือง ถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่มีบทบาทในการเสริมสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เปิดกว้างและมีความหลากหลาย

ในบริบทของกลุ่มพลเมืองในฐานะตัวแทนของสังคมได้ดำเนินการผลักดันการปฏิรูปทางเศรษฐกิจและการเมืองนั้นปรากฏเด่นชัดในนวนิยายเรื่อง อียจาโนรี 『의자놀이』 ของ คัง จี-ย็อง (공지영) และ คังจ็อง พาเกซอ 『공장 밖에서』 ของ ชัง กัง-มย็อง (장강명) นวนิยายทั้งสองเรื่องมีจุดร่วมในการนำเสนอฉากหลังของขบวนการแรงงานที่เกิดขึ้นท่ามกลางกระบวนการสร้างประชาธิปไตย โดยเน้นภาพของความร่วมมือและความขัดแย้งภายในกลุ่มแรงงาน นวนิยายทั้งสองเรื่องให้ความสำคัญกับชีวิตของแรงงานและครอบครัวของพวกเขาที่ได้รับผลกระทบจากการปรับโครงสร้างองค์กร ซึ่งเป็นผลพวงจากนโยบายของรัฐและกลุ่มทุน โดยผู้เขียนได้นำเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เช่น โศกนาฏกรรมยงช็อนและเหตุการณ์ควังจูในปี ค.ศ. 1980 มาเปรียบเทียบกับกรณีของการต่อสู้ของบริษัทซังย็องมอเตอร์ส ทั้งนี้ นวนิยายทั้งสองเรื่องพยายามนำเสนอการเปลี่ยนแปลงเชิงสัญลักษณ์ของแรงงาน จากที่เคยถูกมองว่าเป็นกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบให้กลายเป็นเหยื่อของความรุนแรงจากรัฐ และเรียกร้องให้มีการต่อสู้ที่ยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย (Choi, 2016)

- นวนิยายเรื่อง อียจาโนรี (의자놀이) ของคัง จี-ย็อง (공지영) และนวนิยายเรื่อง คังจ็อง พาเกซอ (공장 밖에서) ของ ชัง กัง-มย็อง (장강명)

นวนิยายเรื่อง อียจาโนรี ของคัง จี-ย็องได้รับการตีพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ. 2012 โดยเป็นผลงานที่สร้างขึ้นจากแรงบันดาลใจในการนำเสนอเหตุการณ์ประท้วงของพนักงานบริษัทซังย็องมอเตอร์ส (쌍용자동차) ซึ่งสะท้อนถึงปัญหาทางสังคมและเศรษฐกิจที่เกิดจากวิกฤตการณ์แรงงานในเกาหลีใต้ร่วมสมัย

คัง จี-ย็อง เกิดที่กรุงโซลในปี ค.ศ. 1963 และสำเร็จการศึกษาจากภาควิชาภาษาและวรรณคดีอังกฤษ มหาวิทยาลัยยอนเซ โดยในช่วงทศวรรษ 1980 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ขบวนการประชาธิปไตยในเกาหลีใต้กำลังขยายตัวอย่างเข้มข้น เธอได้เข้าร่วมขบวนการแรงงานและถูกจับกุมในปี ค.ศ. 1987 จากการร่วมประท้วงต่อต้านการทุจริตการเลือกตั้ง ประสบการณ์เหล่านี้ได้หล่อหลอมให้ผลงานของเธอสะท้อนถึงประเด็นทางสังคม การเมือง และความไม่เป็นธรรมอย่างเข้มข้น จากนั้นเธอได้สร้างชื่อเสียงในฐานะนักเขียนที่นำเสนอประเด็นทางสังคมและการวิพากษ์ปัญหาเชิงโครงสร้างในสังคมร่วมสมัย

นวนิยายเรื่อง อียจาโนรี ถ่ายทอดภาพความทุกข์ทรมานของแรงงานและครอบครัวของพวกเขาที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์อันเลวร้ายจากการฉ้อโกง การหลอกลวง และการใช้อำนาจโดยมิชอบ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเปราะบางของแรงงานในระบบเศรษฐกิจเสรีนิยมใหม่ที่ให้ความสำคัญกับผลกำไรเหนือสิทธิของแรงงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการจ้างงานแบบไม่มั่นคง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 2009 ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจหลักของนวนิยายเรื่องนี้ สะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างรัฐและแรงงานเมื่อสมาชิกสหภาพแรงงานได้เข้ายึดโรงงานพยองแท็ก (평택 공장) ของบริษัทซังย็องมอเตอร์สเพื่อคัดค้านมาตรการปรับโครงสร้างองค์กรที่ส่งผลกระทบต่อสวัสดิการและความมั่นคงในการทำงานของพนักงาน

ฉากความรุนแรงที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องนี้เป็นภาพสะท้อนของการปราบปรามขบวนการแรงงานโดยรัฐ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งเชิงโครงสร้างระหว่างรัฐ ทุน และแรงงานในช่วงทศวรรษ 2000 การบรรยายถึง

หน่วยปราบจลาจลที่ใช้ความรุนแรงกับแรงงานที่หมดสติอย่างไร้ความปรานีสะท้อนให้เห็นถึงความไม่สมดุลของอำนาจในสังคม โดยที่แรงงานถูกทำให้เป็นเพียง “เหยื่อ” ที่ไม่มีอำนาจต่อรองหรือปกป้องตนเอง เป็นการสื่อถึงกลไกความรุนแรงของรัฐที่มาจากโครงสร้างทางสังคมและการเมืองที่ไม่เป็นธรรม

그 지붕. 그날도 이렇게 햇살이 작열하고 있었다. 컨테이너에서 내린 특공대들이 방패와 테이저건, 그리고 몽둥이를 들고 지붕 위의 노동자들을 몰고 있었다. 잡힌 노동자는 새까맣게 물러든 특공대에게 둘러싸여 밟히고 방패로 찍혔다. 특공대는 실신한 노동자의 헬멧을 벗기고 다시 때렸다. 노동자는 기다란 벌레처럼 쪽 뻗어 있었는데 어디선가 달려온 경찰이 달려온 그 힘으로 그를 또 밟았다. 그 1 분도 되지 않는 영상. 나는 내가 왜 그것을 잘 기억하는지 안다. 내 삶을 영원히 바꾸어놓았던 광주의 무자비한 군홃발과 폭력, 한 번 보고 끝내 잊을 수 없었던 영상과 그것은 아주 짧아 있었다.

หลังคานั้น...วันนั้นเองก็มีแสงแดดแผดเผาเช่นนี้ หน่วยปราบจลาจลที่ลงมาจากตู้คอนเทนเนอร์ กำลังถือโล่ ปืนฉีดไฟฟ้า และกระบอง พวกเขาไล่ต้อนคนงานบนหลังคา คนงานที่ถูกจับกุมถูกล้อมรอบด้วยตำรวจพิเศษที่เบียดเสียดกันเป็นกลุ่มดำทะมึน พวกเขาถูกเหยียบย่ำและโดนฟาดด้วยโล่ ตำรวจพิเศษถอดหมวกนิรภัยของคนงานที่หมดสติออก และทุบตีเขาซ้ำอีก คนงานนอนแน่นิ่งเหมือนตัวหนอนที่ยืดออก จู่ ๆ ตำรวจนายหนึ่งก็วิ่งเข้ามา และด้วยแรงวิ่งนั้น เขาก็เหยียบซ้ำลงไปอีก คลิปวิดีโอที่มีความยาวไม่ถึงหนึ่งนาที ฉันรู้ว่าทำไมฉันถึงจำมันได้อย่างชัดเจน เพราะภาพของทหารที่ใช้รองเท้าบูทเหยียบย่ำและความรุนแรงอันไร้ปราณีในแว้ง เหตุการณ์ที่เคยเปลี่ยนชีวิตฉันไปตลอดกาล ภาพเหตุการณ์ที่ฉันไม่อาจลืมเลือนได้ตั้งแต่แรกเห็น มันช่างคล้ายกันเหลือเกิน (공지영, 2012, p. 45)

ประเด็นที่น่าสนใจคือ คง จี-ย็องได้เชื่อมโยงเหตุการณ์การปราบปรามขบวนการแรงงานในทศวรรษ 2000 เข้ากับภาพความรุนแรงทางการเมืองในอดีตซึ่งเป็นสัญลักษณ์สำคัญของการปราบปรามทางการเมืองภายใต้รัฐบาลเผด็จการ และเป็นการเชื่อมโยงความรุนแรงของรัฐในอดีตกับปัจจุบัน เพื่อชี้ให้เห็นถึงพลวัตของอำนาจที่ยังคงดำรงอยู่ในสังคมประชาธิปไตยที่เปราะบาง ภาพของตำรวจที่ใช้รองเท้าบูทเหยียบย่ำแรงงานเป็นภาพแทนของกลไกรัฐที่ยังคงใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมือควบคุมประชาชนที่ออกมาเรียกร้องสิทธิของตนเอง

ส่วนนวนิยายเรื่อง คงจัง พาเกซอ (นอกโรงงาน) ของซัง กัง-มย็อง ได้รับการตีพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ. 2019 เป็นหนึ่งในนวนิยายขนาดสั้นที่รวมอยู่ในผลงานชุด ชันจาดีล (산 자들) ซึ่งประกอบไปด้วยนวนิยายขนาดสั้นจำนวน 10 เรื่องที่นำเสนอประเด็นเกี่ยวกับแรงงานและเศรษฐกิจในสังคมเกาหลีใต้ในช่วงทศวรรษ 2010

ซัง กัง-มย็องสำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยยอนเซ ก่อนจะเริ่มทำงานในบริษัทก่อสร้าง จากนั้นจึงลาออกและเข้าทำงานเป็นนักข่าวในแผนกกิจการสังคม การเมือง และอุตสาหกรรมที่หนังสือพิมพ์ หงอาอีลโบ 『동아일보』 ต่อมาเมื่อเข้าสู่วงการนักเขียน นวนิยายของซัง กัง-มย็อง ได้รับการยกย่องในฐานะงานเขียนที่วิเคราะห์สังคมเกาหลีด้วยข้อมูลเชิงลึกและมุมมองอันเฉียบคม เขาได้รับการยอมรับว่าเป็นหนึ่งในนักเขียนที่โดดเด่นที่สุดของเกาหลีใต้ในช่วงทศวรรษ 2010 เนื่องจากนำเสนอประเด็นด้านเศรษฐกิจและแรงงาน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของสังคมเกาหลีใต้ในยุคดังกล่าวได้อย่างสมจริง

นวนิยายเรื่อง คงจัง พาเกซอ (นอกโรงงาน) ของซัง กัง-มย็อง นำเสนอเหตุการณ์การหยุดงานประท้วงของแรงงานในบริษัทซังยงมอเตอร์ส ซึ่งเป็นเหตุการณ์เดียวกับที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง อียจาโนรี ของคง จี-ย็อง อย่างไรก็ตาม นวนิยายของซัง กัง-มย็องมีการนำเสนอที่แตกต่างออกไป โดยเน้นการถ่ายทอดเรื่องราวผ่านมุมมองของตัวละครที่มีบทบาทหลากหลาย อาทิ ผู้เข้าร่วมการหยุดงาน คนงานที่ถอนตัวจากการหยุดงาน พนักงานออฟฟิศ พนักงานของบริษัทคู่ค้า ตลอดจนนายทุน ซึ่งทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจสถานการณ์จากหลายแง่มุมและ

ตระหนักถึงความซับซ้อนของปัญหาการหยุดงานและการเลิกจ้าง สิ่งที่น่าสนใจเรื่องนี้สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจน คือ ความขัดแย้งทางชนชั้นที่ไม่ได้มีเพียงสองขั้วตรงข้ามระหว่างนายทุนกับแรงงาน แต่ยังรวมถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มแรงงานด้วยกันเอง ความขัดแย้งดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดทิศทางของการเคลื่อนไหวแรงงานในยุคประชาธิปไตยสมัยใหม่ ซึ่งแรงงานไม่ได้เป็นเพียงกลุ่มที่เรียกร้องสิทธิของตนเอง หากแต่กลายเป็นกลุ่มที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจและสังคมร่วมกับภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม ผ่านเหตุการณ์ความขัดแย้งในโรงงานอุตสาหกรรมยานยนต์ที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจโลกช่วงปลายทศวรรษ 2000

การปรับโครงสร้างของบริษัทเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพนำไปสู่การเลิกจ้างพนักงานจำนวนมาก ซึ่งแบ่งกลุ่มแรงงานออกเป็นสองฝ่าย ได้แก่ ‘คนเป็น’ (산 자들) หรือพนักงานที่ยังคงมีงานทำ และ ‘คนตาย’ (죽은 자) หรือพนักงานที่ถูกเลิกจ้าง การแบ่งแยกดังกล่าวทำให้แรงงานทั้งสองกลุ่มตกอยู่ในสภาวะขัดแย้งระหว่างกัน ซึ่งกลายเป็นภาพแทนของการต่อสู้ที่สะท้อนโครงสร้างอำนาจเชิงเศรษฐกิจและการเมืองในสังคมเกาหลีใต้ ในบริบทนี้ ชัง กัง-มย็อง ได้แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างแรงงานที่ถูกปลดออกจากงานกับแรงงานที่เหลืออยู่ผ่านการพรรณนาจากการเผชิญหน้าที่ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

마침내 머릿수가 많은 산 자들이 기숙사 앞을 장악했다. ‘이러다 공장을 뺏을 수도 있겠다’는 생각과 ‘이러다 공장을 뺏길 수도 있겠다’는 생각에 양편이 모두 흥분했다. 산 자들은 펜스를 뜯어내 다른 사람들이 들어오기 쉽게 했다. 전화기를 들고 위치를 설명하며 동료를 불렀다. 보도블록을 깨 던질 돌을 만들었다. 차체와 부품 적치대로 세운 바리케이드는 흔들려 무너뜨렸다. 조립 공장 옥상에서 무언가가 총알처럼 날아왔다. 새총으로 날리는 볼트였다. 새총 볼트는 산 자들이 서 있던 자리를 지나 뒤쪽에 있는 기숙사 창문을 뚫었다. 볼트 총알이 어찌나 빨랐던지 유리창이 와장창 깨지지 않고 돌에 맞은 창호지처럼 중간에 구멍만 동그랗게 뚫렸다. 기숙사 근처를 점거한 산 자들이 손으로 머리를 가리고 허리를 숙이고 허둥지둥 숨을 곳을 찾았다.

“이런 걸 사람이 맞으면 죽어! 이 새끼들아!”

ในที่สุด คนเป็นจำนวนมากก็เข้ายึดพื้นที่หน้าหอพักได้ ความคิดที่ว่า ‘แบบนี้อาจจะแย่งโรงงานมาได้’ กับ ‘แบบนี้อาจจะเสียโรงงานไป’ ทำให้ทั้งสองฝ่ายต่างตื่นเต้น คนเป็นพากันรื้อรั้วออกเพื่อให้คนอื่นเข้ามาได้ง่ายขึ้น พวกเขาหยิบโทรศัพท์ขึ้นมา อธิบายตำแหน่ง และเรียกพวกพ้องมาเสริม ทำลายบล็อกทางเท้าเพื่อนำก้อนหินมาใช้เป็นอาวุธ และผลักดันแนวกันที่สร้างขึ้นจากตัวรถและชิ้นส่วนอะไหล่ให้พังลงมา บางสิ่งพุ่งออกมาจากคาน้ำของโรงงานประกอบบราวกับกระสุน มันคือโบลต์ที่ถูกยิงจากหนึ่งสตีก กระสุนโบลต์พุ่งผ่านตำแหน่งที่คนเป็นยืนอยู่ ทะลุหน้าต่างของหอพักด้านหลัง ความเร็วของมันรุนแรงเสียจนกระจกไม่แตกกระจายเป็นเสี่ยง ๆ แต่เกิดเป็นรูโหว่กลม ๆ เหมือนกระดากสาที่ถูกหินเจาะ คนเป็นที่ยึดพื้นที่ใกล้หอพักต่างยกมือขึ้นปิดหัว ก้มตัวลง และรีบหาที่หลบอย่างตื่นตระหนก

“ถ้าคนโดนเข้าไปก็ตายกันพอดี! ไอ้พวกเวรเอ๊ย!” (장강명, 2019, p. 110)

จากความขัดแย้งดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์ที่แรงงานกลายเป็นศัตรูกันเอง โดยหลงลืมว่าศัตรูที่แท้จริงคือกลุ่มทุนและฝ่ายบริหารที่ควบคุมระบบเศรษฐกิจ (박재상, 2020, pp. 39-40) สะท้อนให้เห็นถึงการดิ้นรนของแรงงานที่ถูกเลิกจ้างซึ่งต้องต่อสู้เพื่อความอยู่รอดทางเศรษฐกิจ เปรียบเทียบกับแรงงานที่ยังคงมีงานทำ ซึ่งพยายามรักษาความมั่นคงของตนเองแม้ว่าจะต้องต่อต้านเพื่อนร่วมอาชีพก็ตาม ประเด็นนี้สามารถเชื่อมโยงกับแนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเน้นให้แรงงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายด้านแรงงานและเศรษฐกิจ หากระบบประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้แรงงานมีอำนาจต่อรองที่แท้จริง การตัดสินใจเกี่ยวกับการเลิกจ้างหรือการดำเนินธุรกิจของบริษัทควรเป็นกระบวนการที่รวมถึงเสียงของแรงงาน ไม่ใช่เพียงการตัดสินใจจากฝ่ายบริหารหรือนโยบายของรัฐที่ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มทุนใหญ่ (조윤정, 2021, pp. 155-187) นวนิยายเรื่องนี้จึงถือ

เป็นผลงานที่สะท้อนพลังชีวิตของขบวนการแรงงานในสังคมประชาธิปไตยร่วมสมัย โดยใช้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาความขัดแย้งภายในกลุ่มแรงงานซึ่งมักถูกกระตุ้นจากกลไกของรัฐและทุน สะท้อนถึงความเปราะบางของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมในเกาหลีใต้ในปัจจุบัน

2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่สนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อกระบวนการความเป็นประชาธิปไตยที่สะท้อนผ่านวรรณกรรมในบริบททางสังคมและการเมืองของประเทศเกาหลี

ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะเฉพาะของนวนิยายแต่ละเรื่องสะท้อนและวิพากษ์พลังชีวิตทางสังคมและการเมืองในแต่ละช่วงเวลา การเปรียบเทียบพบว่า นวนิยายแต่ละเรื่องมีจุดเน้นที่แตกต่างกันในด้านของประเด็นประชาธิปไตย ไม่ว่าจะเป็นการตั้งคำถามต่อระบอบอำนาจนิยม การบันทึกความทรงจำของประชาชนในเหตุการณ์ การเคลื่อนไหวทางการเมือง หรือการวิพากษ์โครงสร้างสังคมในระบอบประชาธิปไตยร่วมสมัย บทบาทของตัวละครในแต่ละเรื่องมีความหลากหลายซึ่งล้วนมีส่วนในการขับเคลื่อนหรือวิพากษ์แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและความยุติธรรมทางสังคม โดยสรุปดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2: การเปรียบเทียบประเด็นประชาธิปไตย บทบาทตัวละคร และปัจจัยทางสังคม-การเมืองในนวนิยายเกาหลีร่วมสมัย

นวนิยาย	ประเด็นประชาธิปไตย	บทบาทของตัวละคร	ปัจจัยสนับสนุน	อุปสรรค
ควังจิง	ตั้งคำถามต่อระบอบอำนาจนิยมที่แอบอ้างประชาธิปไตย	นักศึกษา ปัญญาชน	การตั้งคำถามทางการเมือง การวิพากษ์โครงสร้างรัฐ	การละเมิดสิทธิเสรีภาพ กฎหมายความมั่นคง แห่งชาติ
พัมกิล	เหตุการณ์ควังจูและความโหดร้ายของรัฐ	บาทหลวง เยาวชน ประชาชน	การเผยแพร่ความจริง ความกล้าหาญของภาคประชา สังคม	การแทรกแซงของทหาร การละเมิดสิทธิเสรีภาพ
คิดบัล	พลังร่วมของแรงงานกับนักศึกษาในการเรียกร้องสิทธิ	แรงงาน นักศึกษา	ความร่วมมือของภาคประชา สังคม จิตสำนึกแรงงาน	ความรุนแรงของรัฐ ความขัดแย้งในกลุ่ม เคลื่อนไหว
ควังยา	สะท้อนเหตุการณ์ควังจูและแนวคิดสงครามเย็น	แรงงาน ข้าราชการ ทหาร	การละทิ้งอำนาจรัฐ ความกล้าหาญของปัจเจกชน	การแทรกแซงโดยรัฐ และมหาอำนาจ การละเมิดสิทธิเสรีภาพ
พมแนล	ผลกระทบเชิงจิตใจจาก ความรุนแรงรัฐ	นักศึกษา ประชาชน	การบันทึกความจริง จิตสำนึกพลเมือง	อำนาจเผด็จการทหาร การละเมิดสิทธิเสรีภาพ
อียจาโนรี	การเคลื่อนไหวของแรงงานในยุคเสรีนิยมใหม่	แรงงาน	การรวมกลุ่มแรงงาน เครือข่ายสนับสนุนภายนอก	ความรุนแรงโดยรัฐ วาทกรรมที่ลิดทอน ความชอบธรรม
คังจิง พาเกซอ	การปะทะของแรงงานกับทุน ในบริบทประชาธิปไตย	แรงงาน	การรวมกลุ่มแรงงาน การวิพากษ์ระบบนายทุน	ความแตกแยกภายใน ของกลุ่มแรงงาน การแทรกแซงของรัฐ

ทั้งนี้ ตารางข้างต้นยังชี้ให้เห็นถึง “ปัจจัยสนับสนุน” และ “อุปสรรค” ต่อกระบวนการประชาธิปไตยที่ปรากฏในวรรณกรรม ดังต่อไปนี้

2.1 ปัจจัยที่สนับสนุนกระบวนการประชาธิปไตยที่ปรากฏในตัวบทวรรณกรรม

2.1.1 บทบาทที่เข้มแข็งของกลุ่มเคลื่อนไหวหรือภาคประชาสังคม

ในนวนิยายเรื่องพมกิล คิตบัล คงจิงพาเกขอ และอียจาโนรี ปรากฏกลุ่มตัวแทนทางการเมือง เช่น กลุ่มนักศึกษาปัญญาชน กลุ่มสหภาพแรงงาน เป็นพลังการเคลื่อนไหวเพื่อขับไล่รัฐบาลเผด็จการอำนาจนิยม มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มผลประโยชน์ในหมู่ภาคประชาสังคมเป็นพลังสำคัญในการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อเรียกร้องการเปลี่ยนผ่านไปสู่ประชาธิปไตย และตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล ทำให้เกิดความตื่นตัวในหมู่ประชาชนทั่วไปได้รับรู้สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของปัจเจกชน ความเปลี่ยนแปลงของสังคม ตลอดจนกระบวนการทัศน์วิธีคิดของคนในสังคมซึ่งสะท้อนอยู่ในนวนิยาย โดยเฉพาะเรื่องคงจิงพาเกขอและอียจาโนรีที่แสดงภาพของภาคประชาสังคมก้าวขึ้นมาเป็นสถาบันหนึ่งในระบอบประชาธิปไตยเกาหลีใต้ ซึ่งมีบทบาทติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงาน ภาวะดังกล่าวจึงนำไปสู่การพัฒนาของกระบวนการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

2.1.2 การสร้างจิตสำนึกพลเมืองและการเคารพสิทธิมนุษยชน

จากการศึกษาพบว่า นวนิยายเรื่อง ควังจิง มีเนื้อหาส่วนใหญ่เน้นสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองตามรัฐธรรมนูญในระบอบประชาธิปไตย เช่น แสดงให้เห็นว่าการเคารพความเป็นมนุษย์โดยเท่าเทียมกันและไม่เลือกปฏิบัติ การที่นวนิยายเรื่องนี้นำเสนอให้เห็นการละเมิดสิทธิ การละเมิดเสรีภาพ ความไม่เท่าเทียมกันในสังคม และการกดขี่ทำร้ายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นสิ่งบ่งชี้ว่า แม้ประเทศจะมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีการเลือกตั้ง มีผู้ใช้กฎหมาย มีการเคารพเสียงข้างมาก และกฎกติกาที่ตกลงร่วมกันไว้ แต่ก็อาจไม่ได้นำมาปฏิบัติในความเป็นจริง นักเขียนจึงถือเป็นพันธกิจสำคัญที่จะกระตุ้นเตือน และเป็นปากเสียงแทนประชาชนผู้ถูกกระทำ

2.2 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการประชาธิปไตยที่ปรากฏในตัวบทวรรณกรรม

2.2.1 การแทรกแซงทางการเมืองของทหาร

นวนิยายเรื่องพมกิล ควังยา พมกิล แสดงภาพการแทรกแซงทางการเมืองของทหาร และการปราบปรามผู้เห็นต่างด้วยวิธีการที่รุนแรงจนมีผู้เสียชีวิต ผู้เขียนต่างแสดงมุมมองเกี่ยวกับการต่อสู้กับการปราบปรามที่ไร้มนุษยธรรมและการต่อสู้เพื่อตระหนักถึงคุณค่าของมนุษย์ที่เป็นสากล เช่น การเล่าเรื่องในมุมมองของเมอร์ตัน ในเรื่องควังยาแสดงภาพที่กองกำลังทหารเปิดฉากยิงผู้ประท้วงมีอาวุธปืน หรือเปิดเผยมาตรการกดขี่และต่อต้านประชาธิปไตยที่รัฐบาลทหารใช้เพื่อควบคุมทุกสิ่งทุกอย่างและป้องกันไม่ให้ประชาชนรับรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในควังจู เป็นการแสดงออกถึงความตื่นตัวและสิ้นหวังของประชาชนที่รู้สึกไม่แน่นอนและสับสนในระบบการเมืองแบบเผด็จการ

2.2.2 ปัญหาความขัดแย้งระหว่างอุดมการณ์ทางการเมือง

นวนิยายเรื่องควังยาแสดงภาพความขัดแย้งระหว่างอุดมการณ์ทางการเมือง ตัวละครหลักในเรื่องถูกบรรยายว่าไม่ไว้วางใจและมีอุดมการณ์ทางการเมืองที่ขัดแย้งกันระหว่างผู้ใช้แรงงานและปัญญาชน แม้ว่าพวกเขาและกลุ่มปัญญาชนมีเป้าหมายร่วมกันในการเป็นประชาธิปไตยและทั้งสองฝ่ายล้วนเป็นประชาชนผู้เป็นส่วนหนึ่งของประเทศ อาจเป็นเพราะสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตของพวกเขาต่างกันมาก เช่น ชนชั้นแรงงานมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาภาคกลางคืนเท่านั้น และโอกาสในการศึกษานี้ยังถูกพรากไปเมื่อโรงเรียนภาคค่ำถูกปิดกะทันหันโดยรัฐบาล ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างอุดมการณ์ทางการเมืองของคนสองกลุ่มและเป็นอุปสรรคในการพัฒนาไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยโดยรวม แม้ว่าเรื่องนี้จะแสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งทางอุดมการณ์บางอย่างในยุค แต่ก็ยังถือเป็นตัวอย่างที่ดีของการต่อสู้ที่พลเมืองที่ถูกกีดกันต้องเผชิญในสังคมที่ไม่เป็นประชาธิปไตย

2.2.3 การละเมิดสิทธิพลเมือง

นวนิยายเรื่อง ควังจิง แสดงตัวอย่างของการละเมิดสิทธิพลเมืองเกิดขึ้นเพราะกฎหมายไม่ได้บังคับใช้ด้วยความชอบธรรม แต่ใช้ความรุนแรงของอำนาจภายใต้พระราชบัญญัติความมั่นคงแห่งชาติปิดกั้นองค์กรและกิจกรรมขององค์กรต่อต้านรัฐหรือพรรคการเมืองให้เป็นผู้ต้องสงสัยก่ออาชญากรรมต่อสังคมกลางเมือง รวมถึงสิทธิของพลเมืองถูกปฏิเสธโดยสิ้นเชิง และอี มย็อง-จุนเริ่มตระหนักถึงข้อผิดพลาดในการบังคับใช้กฎหมายเนื่องจากถูกลงโทษโดยไม่มี ความผิด และประสบการณ์นี้กลายเป็นสาเหตุที่เขาแปรพักตร์ไปยังเกาหลีเหนือ

ในเรื่องควังจิง อี มย็อง-จุนมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองโดยตำรวจ ทั้งนี้เพราะประชาธิปไตยเป็นระบบที่ประชาชนมอบความปลอดภัยของตนไว้กับรัฐ ผู้บังคับใช้กฎหมายมีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายอย่างยุติธรรม แต่ในกรณีของอี มย็อง-จุน แม้จะมีกฎหมายชัดเจนที่คุ้มครองประชาชนแต่ไม่มีการบังคับใช้อย่างยุติธรรม มีเพียงความรุนแรงของรัฐเท่านั้น เมื่อเผชิญกับอำนาจสาธารณะที่ไม่ยุติธรรมและความรุนแรง อี มย็อง-จุนไม่ได้รับการรับรองอำนาจอธิปไตยในฐานะพลเมือง และไม่ได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย

3. เพื่อวิเคราะห์บทบาทและคุณค่าของงานวรรณกรรมและนักเขียนที่มีต่อสังคมประชาธิปไตย

ผลการศึกษาพบว่า งานวรรณกรรมและนักเขียนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการกระตุ้นจิตสำนึกสาธารณะเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน เสรีภาพ และประชาธิปไตย นักเขียนทำหน้าที่บันทึกเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ วิพากษ์วิจารณ์ระบอบเผด็จการ และสะท้อนปัญหาทางสังคมและการเมือง เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ตัวอย่างเช่น ยุน จ็อง-โม ฮง ฮี-ดัม ซเว อิน-ฮุน อิม ซ็อล-อู คง จี-ย็อง และซัง กัง-มย็อง ต่างใช้วรรณกรรมในการสื่อสารถึงความอยุติธรรมทางสังคมและสร้างพื้นที่สนทนาเพื่อขับเคลื่อนกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมือง นักเขียนมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองในเกาหลีได้อย่างชัดเจน นักเขียนไม่ได้เป็นเพียงผู้ผลิตงานวรรณกรรมในฐานะศิลปินเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทในฐานะนักเคลื่อนไหวทางสังคมที่ใช้ตัวบทวรรณกรรมเป็นเครื่องมือสำคัญในการวิพากษ์วิจารณ์ระบอบการเมืองที่ไร้ความชอบธรรม ตลอดจนสะท้อนให้เห็นปัญหาความไม่เป็นธรรมทางสังคม อันนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกสาธารณะและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองเกาหลีใต้โดยรวม

บทบาทสำคัญประการแรกของงานวรรณกรรมและนักเขียน คือ การทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการบันทึกเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย ผ่านการนำเสนอเหตุการณ์ในอดีตอย่างละเอียดอ่อน และการให้พื้นที่แก่เสียงของประชาชนที่ถูกกดทับหรือถูกปิดกั้นไม่ให้สื่อสารกับสังคมในวงกว้าง เช่น เหตุการณ์การลุกฮือของประชาชนในเดือนเมษายน ค.ศ. 1960 และเหตุการณ์เรียกร้องประชาธิปไตยที่ควังจูปี ค.ศ. 1980 ซเว อิน-ฮุน และยุน จ็อง-โมต่างมีส่วนสำคัญในการถ่ายทอดความจริงและสะท้อนผลกระทบที่รุนแรงของเหตุการณ์ต่อประชาชนผ่านงานเขียนซึ่งช่วยรักษาความทรงจำร่วมของสังคมและสร้างพื้นที่ในการเปิดเผยความจริงที่รัฐพยายามปิดบังหรือบิดเบือน

บทบาทที่สอง คือ การทำหน้าที่ในการวิพากษ์วิจารณ์สังคมและอำนาจรัฐอย่างตรงไปตรงมา ผลงานของฮง ฮี-ดัม และอิม ซ็อล-อูได้เปิดเผยถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการใช้อำนาจรัฐที่ขาดความชอบธรรม โดยเน้นย้ำถึงความสำคัญของการต่อสู้เพื่อเสรีภาพและความยุติธรรมทางสังคม วรรณกรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นการสะท้อนสภาพปัญหาของสังคมเกาหลีใต้ในอดีต แต่ยังทำหน้าที่เป็นเครื่องมือที่กระตุ้นให้ประชาชนตั้งคำถามและวิพากษ์วิจารณ์โครงสร้างทางการเมืองที่ไม่เป็นธรรมในปัจจุบัน

บทบาทที่สาม คือ การส่งเสริมและปลูกฝังจิตสำนึกพลเมือง คง จี-ย็อง และซัง กัง-มย็องต่างเน้นย้ำถึงคุณค่าของประชาธิปไตยที่มีส่วนร่วมและบทบาทสำคัญของพลเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งขั้นแรงงาน ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง วรรณกรรมในช่วงประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมนี้จึงมีคุณค่า ในการกระตุ้นจิตสำนึกสาธารณะ การสร้างแรงบันดาลใจให้กับประชาชนในการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิของตนเอง และการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ยั่งยืน

คุณค่าที่สำคัญของงานวรรณกรรมและนักเขียนต่อสังคมประชาธิปไตยนั้น จึงไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในแง่ของการสะท้อนหรือบันทึกเหตุการณ์เท่านั้น แต่ยังมีบทบาทสำคัญในการเป็นสื่อกลางสร้างพื้นที่สาธารณะเพื่อให้ประชาชนสามารถอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแสวงหาทางออกให้แก่ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิ เสรีภาพ และความไม่เป็นธรรมทางสังคม ด้วยเหตุนี้ งานวรรณกรรมและนักเขียนเกาหลีใต้จึงมีคุณค่ามากกว่าการเป็นเพียงแหล่งความรู้ทางประวัติศาสตร์ แต่ยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างและขับเคลื่อนกระบวนการประชาธิปไตยของประเทศ ผ่านการกระตุ้นจิตสำนึกของประชาชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง และผลักดันสังคมเกาหลีใต้ให้พัฒนาไปสู่การเป็นสังคมที่มีเสรีภาพและความเท่าเทียม

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า มีทั้งปัจจัยส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตยซึ่งสะท้อนผ่านตัวบทวรรณกรรม ทั้งนี้ สามารถแบ่งประเด็นอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

1. บทบาทของภาคประชาสังคมในการส่งเสริมกระบวนการประชาธิปไตย

การค้นพบสำคัญของการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การขับเคลื่อนประชาธิปไตยมิได้เกิดขึ้นจากปัจจัยด้านรัฐหรือกองทัพเท่านั้น แต่เกิดจากพลังของภาคประชาสังคมที่ตระหนักถึงสิทธิพลเมืองและมีจิตสำนึกพลเมือง วรรณกรรมอย่างคิดบัล ควังจิง พัมกิล ควังยา พมนัล อียจาโนรี และคงจิงพาเกซอ ล้วนสะท้อนให้เห็นว่า แม้จะอยู่ภายใต้การปกครองแบบเผด็จการหรือแรงกดดันจากอำนาจทุน กลุ่มคนในภาคประชาสังคมสามารถรวมตัวอย่างเข้มแข็งและเป็นเอกภาพ เพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนและเรียกร้องการมีส่วนร่วมทางการเมือง สอดคล้องกับแนวคิด “ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม” ที่เน้นบทบาทแข็งขันของประชาชนในระดับรากหญ้า ซึ่งสามารถผลักดันการเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตยให้เดินหน้าได้อย่างมีพลังและมีความชอบธรรม เนื่องจากเป็นการเคลื่อนไหวที่ยืนบนฐานของการตื่นตัวทางการเมืองของพลเมืองเอง

2. การสร้างจิตสำนึกพลเมืองและการเคารพสิทธิมนุษยชน

ตัวบทวรรณกรรมที่ศึกษาได้ชี้ให้เห็นถึงกระบวนการ “ตื่นรู้” ของพลเมือง ผ่านเหตุการณ์การปราบปราม การถูกละเมิดสิทธิ และการพบเจอความไม่เป็นธรรมในสังคม ตัวละครในวรรณกรรมมักตั้งคำถามต่อระบอบเผด็จการหรือโครงสร้างทางสังคมที่กดขี่ และมีการเรียกร้องสิทธิเพื่อยืนยันศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การค้นพบนี้สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าด้วยสำนึกทางการเมืองในสังคมสมัยใหม่ ซึ่งมองว่าการตระหนักถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของตนเองเป็นก้าวแรกที่จะนำไปสู่การก่อรูปขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง อันส่งผลให้กระบวนการเปลี่ยนผ่านไปสู่ประชาธิปไตยมีความยั่งยืนมากขึ้น

3. การแทรกแซงทางการเมืองของทหารและการใช้อำนาจอรัฐที่ละเมิดสิทธิพลเมือง

ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่า การปราบปรามของกองทัพ โดยเฉพาะในช่วงเหตุการณ์ควังจู ค.ศ. 1980 รวมถึงการใช้อำนาจอรัฐแบบเผด็จการในการจำกัดเสรีภาพของประชาชน เป็นปัจจัยสำคัญที่ขัดขวางและฉุดรั้งพัฒนาการของระบอบประชาธิปไตย วรรณกรรมหลายเรื่องในงานวิจัยนี้ล้วนสะท้อนภาพเดียวกันว่า การใช้อำนาจโดยปราศจากหลักนิติธรรมและการเคารพสิทธิพื้นฐานได้กดทับพื้นที่ทางการเมืองของประชาชนให้แคบลง

4. ความขัดแย้งระหว่างอุดมการณ์ทางการเมือง

อีกประเด็นหนึ่งที่ปรากฏชัดในตัวบทวรรณกรรมคือ ความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ระหว่างระบบทุนนิยมเผด็จการทหาร ตลอดจนความตึงเครียดระหว่างอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่กับแนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมในยุคหลังสงครามเย็น วรรณกรรมบางเรื่องยังนำเสนอความขัดแย้งภายในกลุ่มเคลื่อนไหวเอง เช่น ความไม่ไว้วางใจระหว่างชนชั้นแรงงานกับปัญญาชน ซึ่งความแตกแยกทางอุดมการณ์นี้ได้กลายเป็นอุปสรรคในการผนึกกำลังเรียกร้องสิทธิ และนำไปสู่การกระจายตัวของพลังประชาธิปไตย การค้นพบดังกล่าวสะท้อนให้เห็นความท้าทายในการประสานความหลากหลายของอุดมการณ์ เพื่อรวมพลังต่อรองกับอำนาจรัฐในสังคมที่มีบาดแผลทางประวัติศาสตร์และเคยเผชิญหน้าระหว่างกลุ่มอุดมการณ์ที่ขัดแย้งกันอย่างรุนแรง

5. นัยยะเชิงทฤษฎีและข้อเสนอเพื่อการศึกษาในอนาคต

วรรณกรรมเกาหลีได้ทำหน้าที่เป็นพื้นที่สาธารณะทางวาทกรรมที่สะท้อนความทรงจำทางประวัติศาสตร์และการเมืองอย่างมีนัยสำคัญ งานวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า กระบวนการเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตยของเกาหลีใต้มิได้เกิดขึ้นอย่างราบรื่น แต่ต้องเผชิญกับปัจจัยฉุดรั้งหลายประการ ทว่าบทบาทเข้มแข็งของภาคประชาสังคม ประกอบกับการตื่นรู้ในเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐานและการสร้างจิตสำนึกพลเมือง กลับเป็นแรงขับที่ไม่อาจมองข้าม วรรณกรรมจึงทำหน้าที่ทั้งสะท้อนและสื่อสารเรื่องราวเหล่านี้ได้อย่างชัดเจน อันเป็นหลักฐานทางสังคมศาสตร์ที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการและความเปราะบางของระบอบประชาธิปไตยในสังคมเกาหลีใต้ได้อย่างเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

แม้ว่างานวิจัยนี้จะสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากนวนิยายร่วมสมัยของเกาหลีใต้เพื่อสะท้อนพลวัตของประชาธิปไตยในแต่ละยุคสมัย แต่อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้ยังมีข้อจำกัดบางประการที่ควรพิจารณา ได้แก่ ข้อจำกัดด้านขอบเขตของวรรณกรรมที่ศึกษาและข้อจำกัดด้านแนววิเคราะห์ โดยงานวิจัยนี้ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ตัวบทเชิงเนื้อหาและการอ้างอิงบริบททางประวัติศาสตร์และการเมืองเป็นหลัก จึงอาจยังขาดการวิเคราะห์เชิงภาษาศาสตร์ สัญลักษณ์ หรือทฤษฎีอื่น ๆ ที่อาจเปิดมุมมองใหม่ต่อการตีความตัวบท ข้อจำกัดเหล่านี้จึงควรได้รับการพิจารณาในการตีความผลการวิจัย และสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาต่อไปในอนาคต ทั้งในแง่ของการขยายขอบเขตของตัวบท และการปรับแนวทางวิเคราะห์

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญชนก นัยจรรย์. (2561). การวิเคราะห์ภาพสะท้อนวิถีชีวิตประชาธิปไตยในเรื่องสั้นรางวัลพานแว่นฟ้า พ.ศ. 2545 - 2556. *วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 15(3), 39-56.
- ซ็อง อิล-จุน และ วิเชียร อินทะลี. (2557). การต่อสู้กับการคอร์รัปชันทางการเมืองในเกาหลีใต้ในช่วงต้นของกระบวนการความเป็นประชาธิปไตย. *Thai Journal of East Asian Studies*, 15(2), 57-94.
- บุญวัฒน์ สว่างวงศ์. (2559). พัฒนาการทางการเมืองและเส้นทางสู่ประชาธิปไตยของประเทศไทยและเกาหลีใต้. *วารสารสหวิทยาการวิจัย*, 5(1), มกราคม-ธันวาคม, 62-74.
<https://doi.org/10.58837/chula.the.2014.692>.
- รีนฤทัย สัจจพันธุ์ และคณะ. (2557). *โครงการวิจัยจิตวิญญาณประชาธิปไตยในเรื่องสั้น: 40 ปี นับจาก 14 ตุลา 2516: รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์*. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- วิเชียร อินทะลี. (2555). สองทศวรรษการพัฒนาประชาธิปไตยในเกาหลีใต้: ปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรค. *วารสารสังคมศาสตร์*, 8(1), 67-108.
- วิเชียร อินทะลี. (2556). *พลวัตความเป็นประชาธิปไตยในเกาหลีใต้: จากอำนาจนิยมสู่ประชาธิปไตยที่มั่นคง*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิรักษ์ ชัยปัญญา. (2558). ทะเลและผีเสื้อ: การนำเสนอภาพตัวแทนใหม่ของสังคมเกาหลีร่วมสมัยในวรรณกรรมไทย. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*. 23(42), 123-146.
- Chang, Y.-S., & Lee, S. H. (Eds.). (2006). *Transformations in twentieth century Korea*. Routledge.
- Choi, H.-J. (2016). *Contemporary Korean literature and social change*. Munhakdongne.
- Diamond, L. (1994). Rethinking civil society: Toward democratic consolidation. *Journal of Democracy*, 5(3), 4-17. <https://doi.org/10.1353/jod.1994.0041>
- Huntington, S. P. (1984). Will more countries become democratic?. *Political Science Review*, 99(2), 193-218.
- Korea Publishing Industry Promotion Agency. (2022). *2022년도 상반기 KPIPA 출판산업 동향 통계 및 경기동향*. 한국출판문화산업진흥원. https://e.kpipa.or.kr/common/fileDown.do?file_url
- Kim, H. (2022). *A cultural analysis of the relationship between nationalism and populism: The case of South Korea* [Doctoral dissertation, University of Sheffield]. <https://etheses.whiterose.ac.uk>
- Lipset, S. M. (2003). *Political man: The social bases of politics*. The MIT Press.
- Nielsen, I. (2022). *Explaining democratization in South Korea: Comparing movements in the 1980s*. <https://digitalcommons.morris.umn.edu/honors/18>

- Rustow, D. (1970). Transitions to democracy: Toward a dynamic model. *Comparative Politics*, 2(3), 337–363.
- 국립중앙도서관 기획총괄과. (2018). *도서관의 미래를 말한다*. 국립중앙도서관.
<http://www.oak.go.kr/nl-ir/handle/2020.oak/484>
- 김민정. (2012). 1970년대 여성문학의 정치성에 대한 연구 시론. *현대문학의 연구*, (48), 375–402.
- 김상옥. (2010). 문학교육에서 바라본 시민 혁명의 기억과 체험: 문학교육과 민주주의. *문학교육학*, (32), 9–37.
- 김세나. (2023). 임철우의 『봄날』에 나타난 ‘환(幻)체험’과 주체의 존재 방식. *현대소설연구*, (92), 5–34. 10.20483/JKFR.2023.12.92.5.
- 공지영. (2012). *의자놀이* (2판). 휴머니스트.
- 박재상. (2020). *쌍용자동차 사태 언론보도의 이념적 편향성 연구: 장기 시계열적, 정권별 중심으로* [석사학위논문, 한양대학교]. 한양대학교 학술정보관.
<https://hanyang.dcollection.net/common/orgView/200000204542>
- 백낙청. (1969). *시민문학론*. 창작과비평.
- 백지연. (2018). 4.19 혁명과 젠더 평등의 의미: 강신재와 박경리의 소설을 중심으로. *한국문학이론과 비평*, 22(3), 81–107.
- 안서현. (2018). 1960년대 이어령 문학에 나타난 세대의식 연구. *한국현대문학연구*, 56, 9–41
- 윤정모. (2009). *밤길*. 책세상.
- 오윤주. (2017). 시민 교육으로서의 소설 교육: 아르케 없음의 아르케를 향하여. *문학교육학*, (54), 71–103.
- 이미옥. (2019). 김수영과 베이다오 산문에 나타난 참여의식 비교연구. *동북아 문화연구*, 1(61), 57–71.
- 이양숙. (2009). 해방기 문학비평에 나타난 ‘기억’의 정치학: 1945~1948년 문학가동맹을 중심으로. *한국현대문학연구*, 28, 281–307.
- 임철우. (1998). *봄날 2*. 문학과지성사.
- 장강명. (2019). 공장 밖에서. *산 자들* (pp. 80–114). 민음사.
- 장문석. (2017). 통일을 기다리는 나날들: 7·4 남북공동성명 직전의 최인훈과 소설가 구보씨의 일일. *통일과 평화*, 9(1), 254–316.
- 정찬. (2002). *광야*. 문이당.
- 조윤정. (2021). 백수 청년을 둘러싼 감정 구조와 증오의 전복: 2000년대 한국 장편소설을 중심으로. *영주어문*, 49, 155–187.
- 최인훈. (1996). *광장/구운몽*. 문학과지성사.
- 홍희담. (2003). *깃발*. 창작과비평.
- 허민. (2019). 6월 항쟁과 문학장의 민주화: 해금 전후(사)의 역사 인식과 항쟁 이후의 문학(론). *기억과 전망*, (41), 228–273.